

به نام خدای مهربان

• برای دریافت آخرین
امتحان نهایی
این کد رو اسکن کن.

مقدمه

به نام خدا

از زمانی که پیشنهاد تألیف این کتاب مطرح شد، دغدغه این را داشتیم که آیا این کتاب می‌تواند نسخه‌ای متفاوت از کتاب‌های موجود در بازار باشد یا خیر؟ واقعاً می‌توانیم در درس دین و زندگی که خودمان هم می‌دانیم تعداد زیادی از دانش‌آموزان با آن ارتباط نمی‌گیرند یا مطالعه آن را به تعویق می‌اندازند، کتابی تألیف کنیم که پاسخگوی عمده مسائل دانش‌آموزان باشد و به معنای واقعی کلمه آن‌ها را برای گرفتن نمره ۲۰ آماده کند؟ با این دغدغه و دل‌مشغولی شروع به نوشتن این کتاب کردیم و شاید بارها و بارها، همه‌چیز را تغییر دادیم تا با خیال راحت کتاب را روانه بازار کنیم. اما خیالمان از این کتابی که در درست شماست تخت‌تخت است. **بیست‌پک** دقیقاً همان منبعی است که ۲۰ گرفتن در درس دینی را در امتحان نهایی با هر سطحی که باشد، ممکن می‌کند.

کتاب از سه بخش اصلی و مجزا تشکیل شده است:

کتاب پرسوال: از آن جایی که تسلط بر متن کتاب درسی برای موفقیت شما بسیار مهم است، درسنامه‌های این کتاب را به سبک کتابنامه نوشتیم. به این صورت که در سمت راست صفحات، عکس کتاب درسی آمده و بسیاری از نکات مهم متن‌محور در داخل خود متن کتاب درسی توضیح داده شده است و کلیدواژه‌های مهم مشخص شده است. روبه‌روی صفحات کتاب درسی، نکات بیشتر و مورد توجه طراحان امتحان نهایی در قالب‌های مختلف از جمله درسنامه‌های نموداری، نکته، حواستون باشه (نکاتی که امکان به اشتباه افتادن در آن‌ها زیاد است)، قاطی نکتین (نکاتی که در مقایسه با هم موجب اشتباه می‌شوند) و توضیح کامل آیات، روایات و اشعار با بیان مفاهیم و پیام‌های آن‌ها و هر چیزی که برای امتحان نهایی لازم دارید، آمده است. پس با این سبک کتابنامه، خیالتان راحت می‌شود که هم به خطبه‌خط کتاب درسی مسلط شده‌اید و هم تمام نکات مربوط به امتحان نهایی همان صفحه را یاد گرفته‌اید.

توصیه ما این است که ابتدا صفحات مربوط به کتاب درسی را بخوانید و سپس به سراغ نکات مربوط به آن صفحه (روبه‌روی صفحات کتاب درسی) بروید. همچنین برای آمادگی و فهم بیشتر مطالب، در میان درسنامه‌ها، تعدادی نمونه سؤال وجود دارد تا شما با سبک طراحی سؤال از آن نکات بیشتر آشنا شوید.

اما در بخش سؤالات هر درس نیز، یک تقسیم‌بندی خاص انجام داده‌ایم و هر درس را به دو یا سه بخش تقسیم کرده‌ایم که هر بخش به اندازه یک رنگ کلاسی در نظر گرفته شده است.

دقت کنید که در هر بخش انواع تیپ سؤالات رایج در امتحانات نهایی، مانند سؤالات مربوط به آیات، احادیث و اشعار، تشخیص درست یا نادرست، جای خالی، کشف ارتباط، پاسخ کوتاه، تعریف اصطلاح، سؤالات چند گزینه‌ای، تشریحی و حتی سؤالات داده‌محور و تحلیل متن آورده شده است. تعداد سؤالات به اندازه‌ای است که از ابتدا تا پایان سال به راحتی تمام مطالب به اشکال مختلف برای شما مرور می‌شود. این سؤالات شامل تمام سؤالات امتحان نهایی سال‌های گذشته و سؤالات تألیفی در سطوح مختلف است.

همچنین در کنار برخی سؤالات علامت **۴۰٪** را می‌بینید که نشان می‌دهد سطح این سؤال بالاتر یا خلاقانه‌تر است و شما را به نمره ۲۰ نزدیک‌تر می‌کند.

کتاب کاربرگ امتحانی ۱- آزمون‌های درس به درس: این آزمون‌ها را به سبک و سیاق امتحان نهایی طراحی کردیم؛ همچنین سعی کردم تمام نکات مهم و امتحان‌خیز هر درس، در قالب این آزمون‌ها بیاید. بنابراین پس از خواندن هر درس، یک امتحان نهایی در حد همان درس در انتظارتان است.

۲- آزمون‌های جامع: پس از آزمون‌های درس به درس، آزمون جامع آوردیم. از این آزمون‌ها، دو آزمون تألیفی نیم‌سال اول، دو آزمون شبیه‌ساز نهایی و مابقی آزمون‌های نهایی اخیر است. حتماً پس از مطالعه کل کتاب به این آزمون‌ها بپردازید.

کتابچه خلاصه کپسولی اما بچه‌ها برایتان یک هدیه کوچک، اما بسیار کاربردی گذاشتیم. «خلاصه کپسولی» که در اصل خلاصه کل کتاب است و شامل «مهم‌ترین آیات، احادیث و اشعار کتاب درسی» و «تعاریف» و «خلاصه دروس» است.

قدردانی اگر همراهی آقای امیرمحمد بیگی و محمدجواد حیدر و پیگیری، صبوری و خوش‌خلقی خانم مهشید بشیری نبود، حتماً این کتاب به سرانجام نمی‌رسید. همچنین عمیقاً از گروه صفحه‌بندی و تولید انتشارات مهروماه سپاسگزاریم که پایه‌ای ما برای این کتاب زحمت کشیدند.

همه تلاشمان را کردیم که این اثر شما را نه تنها از سایر منابع کمک آموزشی، بلکه از کتاب درسی هم بی‌نیاز کند تا هر دانش‌آموزی در هر نقطه از ایران برای کسب نمره ۲۰ در امتحان نهایی نگرانی نداشته باشد.

فهرست

بخش اول:

تفکر و اندیشه

۵

۷	درس ۱: هستی‌بخش
۱۶	نمونه سؤالات امتحانی
۲۱	درس ۲: یگانه بی‌همتا
۳۱	نمونه سؤالات امتحانی
۳۷	درس ۳: توحید و سبک زندگی
۴۵	نمونه سؤالات امتحانی
۵۱	درس ۴: فقط برای تو
۵۹	نمونه سؤالات امتحانی
۶۵	درس ۵: قدرت پرواز
۷۴	نمونه سؤالات امتحانی
۸۰	درس ۶: سنت‌های خداوند در زندگی
۹۲	نمونه سؤالات امتحانی

بخش دوم:

در مسیر

۹۹

۱۰۱	درس ۷: در گرو کار خویش
۱۱۰	نمونه سؤالات امتحانی
۱۱۵	درس ۸: بازگشت
۱۲۵	نمونه سؤالات امتحانی
۱۳۲	درس ۹: زندگی در دنیای امروز و...
۱۴۳	نمونه سؤالات امتحانی
۱۵۰	درس ۱۰: پایه‌های استوار
۱۵۷	نمونه سؤالات امتحانی
۱۶۲	درس ۱۱: عصر شکوفایی
۱۷۱	نمونه سؤالات امتحانی
۱۷۵	درس ۱۲: نگاهی به تمدن جدید
۱۸۳	نمونه سؤالات امتحانی
۱۸۹	درس ۱۳: مسئولیت بزرگ ما
۱۹۹	نمونه سؤالات امتحانی

بخش سوم:

پاسخنامه

۲۰۵

درس ۲: یگانه بی همتا

مشاوره: بعد از به خسته نباشید بابت گذروندن درس فلسفی - عرفانی اول، حالا وقتشه با لب خندون به درس دوم سلام کنید! حتماً این آهنگ قشنگ رو شنیدید که میگه «دل یکی، دلداری یکی!» بله! دلداری ما یکیه که اون هم خداست. اصلاً خدا به دونه باشه!

توی این درس با آیه‌های زیادی روبه‌رو هستید، شاه‌کلید یادگیری این درس اینه که بدونید هر عبارت قرآنی با کدوم یک از مراتب «توحید» یا «شرک» مرتبطه. تأکید می‌کنم که «هر عبارت قرآنی» رو با دقت یاد بگیرید، چون ممکنه یک آیه، چندتا عبارت داشته باشه که هر کدوم به مفهومی رو برسونه! استفاده از خلاصه نموداری توی این درس هم می‌تونه خیلی بهتون کمک کنه که بعداً راحت‌تر بتونید درس رو مرور کنید. یادتون نره که تقریباً ۳ نمره در امتحان نوبت اول و حدود ۱/۵ نمره در امتحان نهایی به این درس اختصاص داده شده است.

نمای کلی

امام علی (ع)

حدیث

مفهوم اصلی: براساس بیان امیر مؤمنان (علیه السلام)، بالاترین حد عزت، بندگی خدا و بالاترین افتخار برای انسان ربوبیت خداست.

پیام‌ها: ۱) بندگی خدا (توحید عملی) بالاترین عزت هاست.

۲) بالاترین افتخار این است که خداوند ما را پرورش داده و مربی و هدایت‌کننده ما خود اوست. (توحید در ربوبیت)

۳) امام علی (علیه السلام) از خداوند درخواست بندگی او (توحید عملی) را می‌کند.

۴) بندگی (توحید عملی)، نتیجه توحید در ربوبیت الهی است.

درس دوم

یگانه بی همتا

عزت امیرالمؤمنین = توحید عملی
 «خداوند من! مرا این عزت پس که بدها تو باشی» این افتخار پس که تو در خواست پروردگار منی. خداوند من! تو همان گونه‌ای که من دوست دارم پس مرا همان گونه قرار ده که تو دوست داری. امام علی (علیه السلام) از خدا
 افتخار امیرالمؤمنین = توحید در ربوبیت

۱) مهم‌ترین اعتقاد دینی «توحید و یکتاپرستی» است. اسلام دین توحید و قرآن کتاب توحید است. ذکر اسلام بدون اعتقاد به توحید هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد. توحید سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است. خداوند در قرآن کریم اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان را بر مدار توحید قرار داده است. توحید مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد: «مولود ۱ تا ۵ مولودی هستند که موجب می‌شوند توحید را مهم‌ترین اعتقاد دینی بدانیم.

از این رو شایسته است درباره ابعاد این اصل اساسی بیشتر بیندیشیم:

۱- حقیقت توحید چیست و مراتب آن کدام‌اند؟

۲- مرز میان توحید و شرک چیست؟

۳- آیا درخواست از غیر خدا مساوی با شرک است؟

۱- اللهم کن لی رباً ان اکون لك عبداً و کن لی فقراً ان اکون لی رباً انت کذا أجبت فاجبتی کذا لجبتی بحار الانوار، مجلسی، ج ۹۱، ص ۹۲.

توحید

- توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدا بی‌همتاست و شریکی ندارد.
- «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»؛ بیانگر اصل و حقیقت توحید است.
- نقش آن در ابتدای اسلام؛ رسول خدا ﷺ از همان آغاز رسالت خود از مشرکان می‌خواست با گفتن این جمله دست از شرک و بت‌پرستی بردارند و به خدای یگانه ایمان آورند.
- ثمرات بیان آن: ۱) موجب ایمان آوردن به خدای می‌شود. ۲) تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود. ۳) دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌شود. ۴) در زمره (گروه) برادران و خواهران دینی قرار می‌گیرد.
- ثمرات پایبندی به آن:
- این جمله فقط یک شعار نیست. (خارج شدن این عبارت از حالت صرف شعاری)
- همه زندگی فرد مسلمان را در رابطه با خدا، خویشستن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌دهد.

• برخی مراتب توحید

- خالقیت: خدا تنها خالق و منشأ آفرینش است.
- مالکیت: چون خدا تنها خالق است، پس تنها مالک هم هست. / نتیجه توحید در خالقیت است.
- ولایت: نتیجه توحید در مالکیت است. / به معنای اینکه چون خدا تنها مالک است، پس تنها سرپرست، ولی، حاکم، فرمانروای جهان و صاحب اختیار نیز می‌باشد و تنها کسی است که حق دخل و تصرف (توان ایجاد تغییر در قوانین عالم) را دارد.
- ربوبیت:
- نتیجه توحید در خالقیت، مالکیت و ولایت است. (نتیجه مستقیم توحید در ولایت است.)
- چون خدا تنها خالق، مالک و ولی است، پس تنها کسی است که تدبیر و برنامه‌ریزی می‌کند، پرورش می‌دهد و مخلوقات را هدایت می‌کند.

☆ آیه (سوره زمر ۶۲)

- مفهوم اصلی:** بیانگر توحید در خالقیت است.
- نکته ترکیبی:** در آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، نور بودن خدا به معنای این است که خدا سرچشمه هستی است.
- پس بیانگر توحید در خالقیت است. (درس ۱)

☆ آیه (سوره آل عمران ۱۰۹)

- مفهوم اصلی:** بیانگر توحید در مالکیت است.
- پیام‌ها:** ۱) چون خداوند خالق جهان است (علت) مالک آن نیز هست؛ پس عبارت «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» علت عبارت «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» می‌باشد. ۲) بیانگر این مطلب که مالک اصلی و حقیقی جهان خداوند است.

☆ آیه (سوره کهف ۲۶)

- مفهوم اصلی:** بیانگر توحید در ولایت است.
- پیام‌ها:** ۱) چون خداوند تنها مالک جهان است (علت) تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست. پس عبارت «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» علت عبارت «وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» می‌باشد. ۲) بیانگر نفی هرگونه سرپرست غیر از خداوند برای انسان‌هاست. ۳) حق ولایت و حکومت تنها مختص خداوند است.

توحید و برخی مراتب آن

- تعریف اصل توحید:** توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدا بی‌همتاست و شریکی ندارد و این بیانگر اصل و حقیقت توحید است. رسول خدا ﷺ از همان آغاز رسالت خود، از مشرکان می‌خواست با گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» دست از شرک و بت‌پرستی بردارند و به خدای یگانه ایمان آورند. با گفتن این عبارت تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گردد و در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گیرد. بنابراین، جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» فقط یک شعار نیست بلکه پایبندی به آن، همه زندگی فرد مسلمان را در رابطه با خدا، خویشستن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌دهد. **نتایج پایبندی (اتزام، عمل) به لا اله الا الله**
- توحید و یگانگی خداوند مراتبی دارد که به برخی از این مراتب می‌پردازیم:

- ۱- توحید در خالقیت:** توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد. **تعریف توحید در خالقیت**
 اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ...
 خدا آفریننده هر چیزی است...
۲- توحید در مالکیت: از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است پس تنها مالک آن نیز هست. **تعریف توحید در مالکیت**
 زيرا هر کس که چیزی را پدید می‌آورد، مالک آن است.
 وَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ...
 آنچه در آسمان‌ها و آنچه در زمین است... لا اله الا الله
۳- توحید در ولایت: هر کس مالک چیزی باشد حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، اما دیگران بدون اجازه وی نمی‌توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می‌گویند.

- تعریف توحید در ولایت:** بیانگر توحید در ولایت
 ... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ
 آن‌ها هیچ ولی (سرپرستی) جز او ندارند...
 وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا
 و او در فرمانروایی خویش کسی را شریک نمی‌بازد.
 از آنجا که خداوند، تنها مالک جهان است تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست و مخلوقات، جز به اجازه او نمی‌توانند در جهان تصرف کنند. چنین اجازه‌ای به معنی واگذاری ولایت خداوند به دیگری نیست، بلکه بدین معناست که خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.

- ۱- مباحث درس اول و دوم درباره توحید، برگرفته از مجموعه آثار استاد شهید مطهری، ج ۲، صص ۹۹ تا ۱۰۷ و ۱۱۹ تا ۱۳۷ می‌باشد.
- ۲- سوره زمر، آیه ۶۲.
- ۳- سوره آل عمران، آیه ۱۰۹.
- ۴- سوره کهف، آیه ۲۶.

مفهوم اصلی: بیانگر توحید در ربوبیت است.

پیامها: ۱ چون خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است (علت)، تنها رب هستی نیز می باشد. (معلول) پس عبارت «قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْكَ رَبِّي» نتیجه عبارت «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» می باشد. ۲ علت طلب نکردن پروردگاری به جز خدا این است که خدا، پروردگار همه چیز است.

نکته ترکیبی: عبارت «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»، بیانگر توحید در ربوبیت و با این آیه مرتبط می باشد. (درس ۱)

نکته:

توحید = یگانگی خدا = شرک

توحید نظری (علت) = اعتقاد به خدای یگانه = ایمان به یگانگی خدا

توحید عملی (معلول) = عبادت و اطاعت از خدای یگانه

حواستون باشه: در سؤالات، هر جایی که به عبارت های «خالق»، «مبدأ»، «جهان» و «کار آفرینش» برخورد کردید، حواستان باشد که مربوط به «توحید در خالقیت» است.

- عبارت های «برای خدا» و «از آن خدا» نشان دهنده توحید در مالکیت هستند که معادل عربی شان هم می شود «لله».
- عبارت های «ولی»، «ولایت»، «سرپرستی» و «حق تصرف»، همگی بیانگر توحید در ولایت هستند.
- عبارت هایی مانند «تدبیر»، «پرورش»، «رب»، «پروردگار»، «هدایت به مقصد معین»، «اداره کردن»، «اراده کردن»، را که دیدید ذهنتان باید سریعاً به سمت توحید در ربوبیت برود.

قاطع نگین:

• تعریف «رب» را با تعریف «توحید در ربوبیت» قاطی نکنید.

• کلیدواژه های قرآنی مراتب توحید:

خالقیت ← خلق، خالق، نور

مالکیت ← لله (مالکیت) / ضمیر مالکیت ← برای مثال: عبادی (بندگان من)

ولایت

ولی (مولا، اولیاء) ← به شرطی که معنای سرپرست داشته باشند نه اینکه به معنای دوست باشد.

حُکَم

ربوبیت

رب

هدایت (هدیناه، ...)

کارهای خدا (كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ، أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا...)

اگر خداوند پیامبر اکرم ﷺ را ولی انسان ها معرفی می کند، بدین معناست که ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان هایش قرار داده است.

بیشترین فراوانی بعد از واژه «الله»

۴- توحید در ربوبیت: واژه «رب» در قرآن کریم از اهمیت فراوانی برخوردار است و بعد از واژه «الله» بیشترین فراوانی را در میان اسمای الهی دارد. کلمه رب بیش از نهصد بار در قرآن کریم آمده است. عبارت «رَبِّ الْعَالَمِينَ» نیز بیش از چهل بار در قرآن تکرار شده است. رب به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. هر کس که خالق و مالک و ولی چیزی باشد می تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد. از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی نیز می باشد. اوست که جهان را اداره می کند و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده هدایت می نماید و به پیش می برد.

تعریف رب

معلول مستقیم توحید در ولایت

ولی

معنای نادرست توحید در ربوبیت

البته باید به این نکته توجه داشت که توحید در ربوبیت بدان معنا نیست که موجودات، به خصوص انسان، نقشی در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات ندارند. باغبانی که زحمت می کشد و به پرورش درختان اقدام می کند، رشد این درختان نتیجه تدبیر اوست. بلکه توحید در ربوبیت بدین معناست که این باغبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر او هستند. **معنای درست توحید در ربوبیت = انسان قدرت تدبیر دارد، اما در راستای خدا و به اذن او نه مستقل از خدا** کشاورز وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که در کشت زمین او دخالتی نداشته اند، مقایسه می کند می بیند که این کشت حاصل دسترنج خودش است. اما وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می کند، می بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است. در نتیجه، در می یابد که کشاورز با خدا

نتیجه مقایسه

توحید در ربوبیت (علت) → زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او خداست و باید شکرگزار او باشد.

توحید عملی (معلول)

بگو: آیا جز خدا پروردگاری را بطلبم

در حالی که او پروردگار همه چیز است...

قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْكَ رَبِّي

وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...

بیانگر توحید در ربوبیت

توحید = چندخدایی

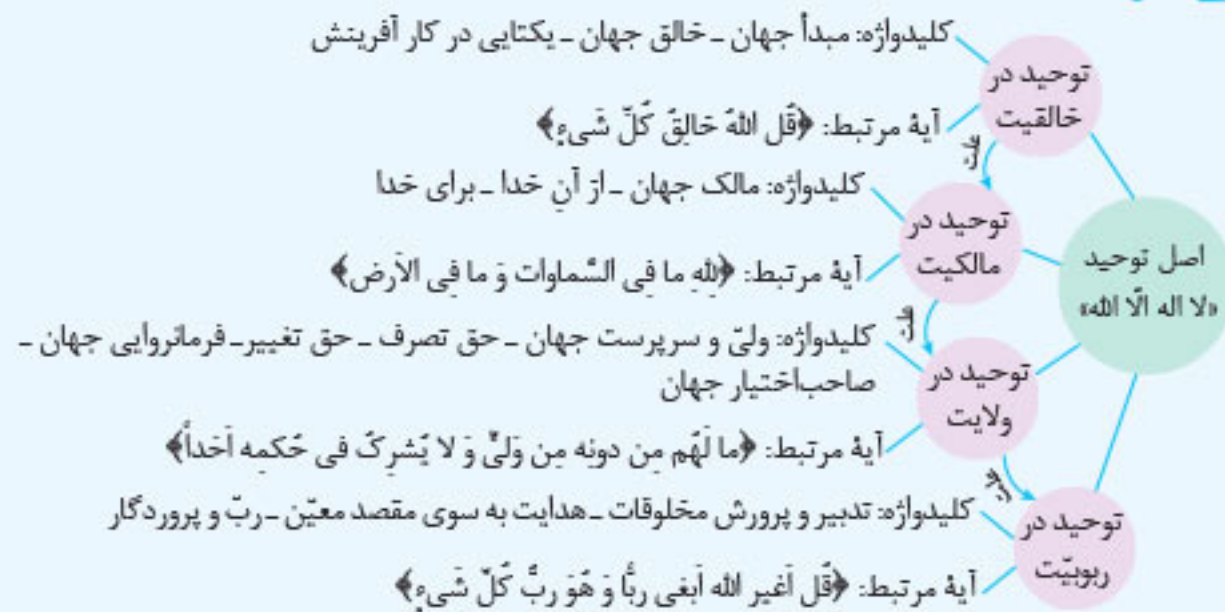
شرک و مراتب آن

شرک به معنای شریک قرار دادن برای خدا است. هر کس که معتقد باشد خداوند شریک دارد مشرک به حساب می آید. شرک نیز مانند توحید در جاتی دارد که متناسب با درجات توحید، به برخی از آنها می پردازیم:

۱- اشاره به آیات ۶۲ تا ۶۷ سوره واقعه.
۲- سوره اعراف، آیه ۱۶۴.

جمع بندی:

نکته: گاهی دیده شده که طراحان سؤال، آیات یا روایاتی را از درس های دیگر می آورند و درباره اینکه کدام یک از اقسام توحید هستند از شما می پرسند، به همین خاطر، در جدول زیر همه آیاتی که مرتبط با توحید هستند را برایتان از این نظر بررسی کردیم.

مفهوم	آیات مرتبط در این درس	سایر آیات مرتبط
اصل توحید	«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» «هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ» «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»	«وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» (درس ۱)
توحید در خالقیت	«اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»	«اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» (درس ۱)
توحید در مالکیت	«وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»	«قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا...» (درس ۷)
توحید در ولایت	«مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»	—
توحید در ربوبیت	«قُلْ أَعِزُّ اللَّهِ أَبْغَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ»	«كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» (درس ۱) «إِنَّ اللَّهَ رَزَقُنَا وَرَبُّكُم» (درس ۳) «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» (درس ۵) «قَدْ جَاءَكُمْ بُصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ» (درس ۵) «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ» (درس ۶) «وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ» (درس ۷) «كَلَّا نُمِدُّ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ» (درس ۶) «وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ... وَأَمْلَى لَهُمْ...» (درس ۶)

حواستون باشه: جدیداً طراحان امتحان نهایی، یک آیه را در صورت سؤال می دهند و ارتباط آن را با توحید قبلی یا بعدی از شما می خواهند؛ بنابراین دقت کنید.

• انواع سؤالات مراتب توحید در آیات:

- آیه x بیانگر کدام مرتبه توحید است؟ ← مرتبه توحید همان آیه را بگویید.
- آیه x بازتاب (محصول، نتیجه) کدام توحید است؟ ← مرتبه توحید قبلی را بگویید.
- آیه x ریشه (خاستگاه، علت) کدام توحید است؟ ← مرتبه توحید بعدی را بگویید.

نمونه سؤال: ۱ پاسخ کوتاه: کدام اعتقاد دینی مانند روحی در پیکره احکام دین حضور دارد و به آن معنای بخشد؟

۲ تعریف اصطلاح: اصل و حقیقت توحید

۳ تشریحی: دو مورد از ثمرات اقرار به «لا اله الا الله» را در زندگی فردی و اجتماعی بنویسید.

۴ چندگزینه ای: آیه شریفه «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»، به کدام یک از مراتب توحید برمی گردد؟ (دی ۱۴۰۰ انسانی)

۱) توحید در خالقیت ۲) توحید در مالکیت

۵ جای خالی: توحید در بدین معنا نیست که موجودات به خصوص انسان نقشی در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات ندارند.

۶ درست / نادرست: از آنجا که خدا تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز می باشد. (شهریور ۹۹ انسانی)

۷ تشریحی: کشاورز از مقایسه رابطه خود با خدا چه نتیجه ای می گیرد؟

پاسخ: ۱ توحید و یکتاپرستی ۲ توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است، یعنی خدا بی همتاست و شریکی ندارد و این بیانگر اصل و حقیقت توحید است. ۳ ۱. انسان دست از شرک برمی دارد و به خدای یگانه ایمان می آورد. ۲. تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می شود. ۳. دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می گردد. ۴. در زمره برادران و خواهران دینی قرار می گیرد. ۴ گزینه «۱»: کلیدواژه «خالق» در این عبارت قرآنی، بیانگر توحید در خالقیت است. ۵ ربوبیت ۶ درست؛ توحید در مالکیت علت توحید در ولایت هست. ۷ کشاورز وقتی رابطه خود با خدا را بررسی می کند؛ می بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است. در نتیجه درمی یابد که زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او خداست.

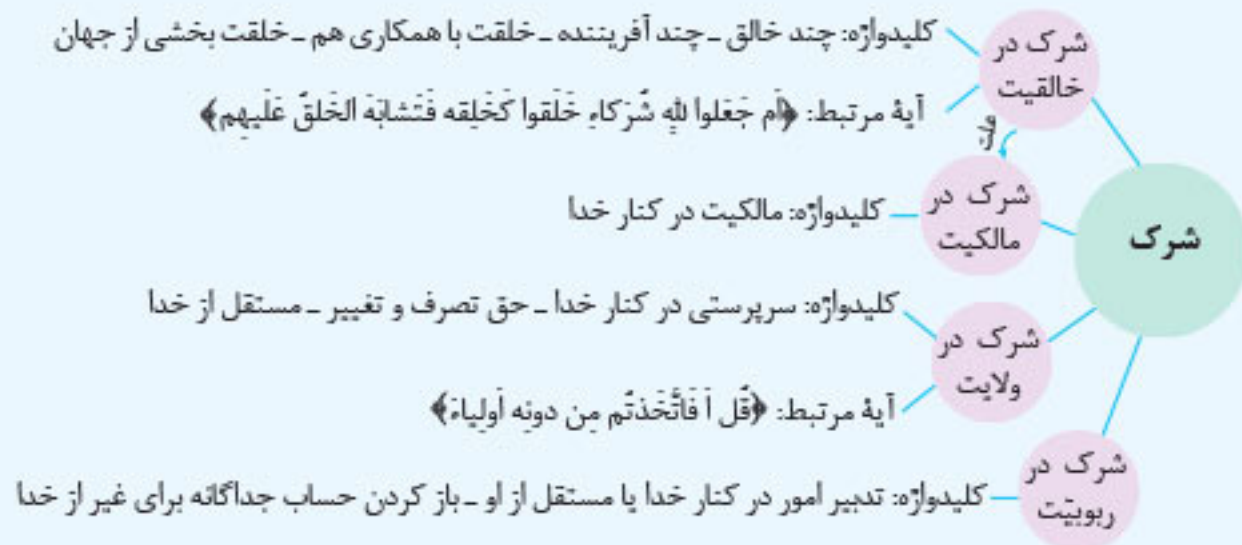
شرک

- تعریف: شرک به معنای شریک قرار دادن برای خداست.
- مراتب شرک
 - شرک در خالقیت
 - اعتقاد به اینکه جهان را چند خالق خلق کرده‌اند.
 - کسی که معتقد به شرک در خالقیت است یا باید خالق را محدود و ناقص بداند، یا اینکه خالق‌ها را عین هم بداند که در این صورت دیگر چند خدا نیستند.
 - شرک در مالکیت
 - اعتقاد به اینکه در کنار خدا فرد دیگری هم مالک است.
 - هر کس معتقد به شرک در خالقیت است، حتماً معتقد به شرک در مالکیت هم هست.
 - شرک در ولایت: اعتقاد به اینکه در کنار خدا فرد دیگری حق سرپرستی و دخل و تصرف دارد.
 - شرک در ربوبیت: اعتقاد به اینکه در کنار خدا فرد دیگری حق تدبیر و پرورش دارد.

نکته:

- رابطه انسان با خدا
 - رابطه طولی = خود را در راستای خدا، در مسیر و مجرای خدا و تحت اراده و اذن خدا بدانیم. → توحید
 - رابطه عرضی = خود را مستقل از خدا، کنار خدا، هم‌ارزش با خدا و هم‌ردیف با خدا بدانیم. → شرک

جمع‌بندی:

۱- **شرک در خالقیت:** اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده‌اند، گرفتار شرک در خالقیت شده است. ← **تعریف شرک در خالقیت**

سؤال: چرا خداوند در آفرینش جهان شریکی ندارد؟
 این تصور که چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده‌اند، به معنای آن است که هر کدام از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند. ← **نوع اول شرک در خالقیت (در این صورت خالق‌ها ناقص هستند و دیگر خدا محسوب نمی‌شوند).**
 همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد و اگر نه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هر یک از آنها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.
 پس تصور چند خدای صحیح نیست و خدای واحد آفریننده جهان است.
مثال: زیر می‌تواند ما را در درک بهتر یکتایی خداوند کمک کند:
 دریای بدون ساحل و بیکرانی را فرض کنید که از هیچ جهت محدود نباشد؛ نه از جهت عمق و ارتفاع و نه از جهت طول و عرض، یعنی از هر جهت بیکران باشد. آیا با این فرض می‌توان دریای دومی را در کنار این دریا قرار داد؟
 روشن است که این دریا، جای خالی برای دریای دیگر قرار نمی‌دهد. «واحد قهار» بودن خداوند که در آیه ۱۶ سوره رعد بیان شده، به معنای آن است که جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر، خود را نشان دهد.

نوع دوم شرک در خالقیت (اگر خالق‌ها ناقص باشند عین هم هستند و دیگر چند خدا نیستند)

۲- **شرک در مالکیت:** اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، معتقد به شرک در مالکیت نیز خواهد بود.
 ۳- **شرک در ولایت:** اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند. ← **تعریف شرک در ولایت**
 ۴- **شرک در ربوبیت:** اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را بر عهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند گرفتار شرک شده است.

تنها رابطه موجود میان مراتب شرک: شرک در خالقیت (علت) - شرک در مالکیت (معلول)

تعریف شرک در ربوبیت

آیه

سورة توحيد (۱۴۵)

۱. ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾

مفهوم اصلی: بیانگر اصل توحید است.

۲. ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾

مفهوم اصلی: بیانگر بی‌نیاز بودن خداوند است.

پیام‌ها: «صمد» به معنای بی‌نیازی است که همه نیازمندان رو به سوی او دارند و از او درخواست می‌کنند و او هم نیاز همه را برطرف می‌کند.

نکته ترکیبی: مفهوم «صمد» با مفهوم آیه ﴿يَسْأَلُهُ... كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾، هم‌راستا است؛ چرا که در آن آیه هم، همه مخلوقات از خدا درخواست می‌کنند و خدا نیاز همه را برطرف می‌کند. (درس ۱)

۳. ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾

مفهوم اصلی: خداوند به فرزند نیاز ندارد و نیاز به زاده شدن و پدید آمدن هم ندارد.

پیام‌ها: ۱) این عبارت دیدگاه مسیحیانی که می‌پندارند حضرت مسیح علیه السلام فرزند خداست را باطل اعلام می‌کند.

۲) خداوند پدیده نیست. ۲) رابطه خدا با موجودات رابطه آفرینش است نه زایش. در اینجا عبارت ﴿لَمْ يَلِدْ﴾، یعنی از نیستی به هستی می‌آورد نه اینکه خود برزاید و عبارت ﴿وَلَمْ يُولَدْ﴾، بیانگر این است که خداوند علتی ندارد و از چیزی به وجود نیامده است.

۴. ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

مفهوم اصلی: بیانگر اصل توحید و بی‌همتایی خداست.

پیام‌ها: ﴿كُفُوًا﴾، به معنای شبیه، نظیر و مانند است. در واقع خداوند از هر نظر بی‌مانند و یکتاست و شبیه و همتایی ندارد، یعنی هیچ هم‌سطح و هم‌کفوی برای خداوند وجود ندارد.

آیه

سورة رعد (۱۴)

۱. ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ﴾

مفهوم اصلی: بیانگر توحید در ربوبیت است.

۲. ﴿قُلْ أَفَاتُخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾

مفهوم اصلی: بیانگر شرک در ولایت است و استدلال (احتجاج) قرآن برای نفی کردن شرک در ولایت را نشان می‌دهد.

پیام‌ها: خداوند مشرکان را به علت ولی و سرپرست گرفتن کسانی که حتی اختیار سود و زیان خود را ندارند، سرزنش می‌کند. پس کسی را باید به عنوان پروردگار و ولی خود انتخاب کنیم که اختیار سود و زیان خود را داشته باشد. به عبارتی کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، نمی‌تواند ولی باشد.

۳. ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تُسَوَّى الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾

مفهوم اصلی: مقایسه انسان موحد و مشرک و راه توحید و شرک

پیام‌ها: ۱) انسان موحد، بینا و انسان مشرک، نابیناست، پس انسان موحد برتر از انسان مشرک است.

۲) مسیر توحید، نور الهی است و برتر از گمراهی و شرک که تاریکی محض است، می‌باشد.

۴. ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾

مفهوم اصلی: بیانگر شرک در خالقیت است.

پیام‌ها: طبق این آیه قرآن می‌گوید، اگر خلقتی مشابه خلقت خدا پیدا کردید یا کسی را پیدا کردید که می‌توانست مشابه خدا خلق کند، می‌توانید مشرک شوید، ولی این‌گونه نیست.

تدبر در قرآن

الف) با توجه به اهمیت سورة توحید و جایگاه آن در قرآن کریم، در آیات این سورة تدبر کنید و پیام‌های آن را به دست آورید.

بسم الله الرحمن الرحيم ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱) ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ (۲) ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ (۳) ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ (۴)

اصل توحید

۱-
۲-
۳-

ب) بعد از ترجمه آیه ۱۶ سورة رعد، به سؤالات زیر پاسخ دهید:

﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ﴾
بگو پروردگار آسمان‌ها و زمین کیست؟
بگو خدا است

﴿قُلْ أَفَاتُخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾
بگو آیا غیر از او سرپرستان گرفته‌اید
که [حتی] اختیار سود و زیان خود را ندارند؟

﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾
بگو آیا نابینا و بینا برابر است؟
با تاریکی‌ها و روشنایی برابرند؟

﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾
با آن‌ها شریک‌هایی برای خدا قرار داده‌اند.
مشرک

﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾
که [آن شریکان هم] مثل خداوند آفرینشی داشته‌اند
و در نتیجه [این دو] آفرینش بر آنان مشبیه شده است
مشرک در خالقیت

﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾
[و از این رو شریکان را نیز
مستحق عبادت دیده‌اند!]

۱- فاعل در عبارت «خَلَقُوا» ضمیر «وَاو» است که به شرکاء می‌گردد.

﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾

مفهوم اصلی: بیانگر توحید در خالقیت است.

﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

مفهوم اصلی: بیانگر اصل توحید است. (همه مراتب توحید)

نکته: واحد قهار بودن خداوند به معنای آن است که:

جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است.

تا آن غیر خود را نشان دهد.

رابطه علیت

تعریف: انجام هر کاری در جهان و ایجاد هر پدیده‌ای علتی دارد که به اراده خدا قرار داده شده است.

رابطه علیت از آنجا که با بحث انجام افعال و اراده الهی در ارتباط است، بیانگر توحید در ربوبیت است.

نمونه‌های امور مادی در رابطه علیت:

دارو سبب شفا و بهبودی

پزشک وسیله درمان

معمار عامل بنای ساختمان

نمونه‌های امور معنوی در رابطه علیت:

دعا سبب آمرزش

صدقه موجب دفع بلا

صله رحم موجب افزایش طول عمر

درخواست از اولیای الهی

چون آن‌ها را در راستای خدا می‌دانیم. بنابراین توحید است.

درخواست انسان از آنان در واقع درخواست از روح آن‌هاست و روح پس از مرگ زنده است. بنابراین درخواست‌ها بعد از رحلت هم ادامه دارد.

در صورتی موجب شرک است که:	این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.
عقیده به توانایی پیامبر اکرم و اولیای	
دین در برآوردن حاجات انسان	
در صورتی عین توحید است که:	این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست
	اولیای دین از خداوند و به اذن او بدانیم.

قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

بگو خدا آفریننده هر چیزی است.

و او یکتای مقتدر است.

۱- کسی را می‌توانیم به عنوان رب خود انتخاب کنیم که **خالق باشد**.

۲- کسی که اختیار سود و زیان **خود را ندارد** نمی‌تواند **ولی باشد**.

۳- در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ **اگر خلقی مشابه خلقت خدا پیدا می‌کردند.**

۲۲

طرح چند سؤال

مرز توحید و شرک کجاست؟ آیا اگر کسی پزشک را وسیله درمان و بهبود بیماری بداند مشرک

است؟ آیا اگر کسی از غیر خدا درخواست کمک کند گرفتار شرک شده است؟ آیا اگر کسی دعا را

وسیله جلب مغفرت الهی و صدقه را وسیله دفع بلا بداند مشرک است؟ و بالاخره، آیا توسل به پیامبران

و معصومین شرک به حساب می‌آید؟ **خیر**

در پاسخ به سؤال‌های فوق می‌گوییم:

اولاً خداوند **رابطه علیت** را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است. ^۱ آتش موجب گرما و روشنی و

دارو سبب شفا و بهبودی است. ^۲ پزشک وسیله درمان، ^۳ معمار عامل بنای ساختمان و ^۴ معلم نیز وسیله

تعلیم و تربیت است. **نمونه‌های روابط علیت در امور مادی**

در **امور معنوی** نیز همین‌گونه است. ^۱ دعا سبب آمرزش، ^۲ صدقه موجب دفع بلا، و ^۳ صله رحم موجب

افزایش طول عمر است. **نمونه‌های روابط علیت در امور معنوی**

همه این روابط توسط خود خداوند طراحی شده و به **اذن و اراده** او صورت می‌گیرد. بنابراین، کسی

که برای آموختن نزد معلم می‌رود، یا برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند، نه تنها معلم و پزشک را

شریک خداوند قرار نداده، بلکه به **قانون الهی** عمل کرده است.

همان قانون علیت

ثانیاً همان‌گونه که درخواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید منافاتی ندارد، درخواست از

اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها نیز منافاتی با توحید ندارد؛ زیرا **پزشک** به واسطه استفاده از **اسباب**

مادی و اولیای الهی به واسطه **اسباب غیر مادی** و با **اذن خداوند** این کار را انجام می‌دهند.

 مثل معجزه، دعا و...

 رفع حاجت توسط اولیای الهی وابسته به اعتقاد ما می‌تواند توحید یا شرک باشد.

موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم. اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا

و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به **اذن خدا** بدانیم **عین توحید** است و از این جهت مانند اثر

شفابخشی داروست که خداوند به آن بخشیده است **این توانایی** تنها به زمان حیات دنیوی پیامبر اکرم **رفع حاجت**

۲۳

ویژگی‌های تکفیری‌ها

- بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرده و سبب تنفر برخی از مردم جهان از اسلام شده‌اند.
- یک جریان فکری خشک و غیرعقلانی‌اند.
- تفکر غلطی درباره توحید و شرک دارند.
- هر مسلمانی را که مانند آن‌ها نمی‌اندیشد مشرک و کافر می‌دانند (نه مسلمان) و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند.
- معتقدند که: ۱) توسل به پیامبر و معصومین شرک است. ۲) طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد، شرک است.

نکته: جریان تکفیری توسل به اولیای الهی را شرک می‌دانند؛ چرا که رابطه علیت را به خوبی درک نکرده‌اند و از طرفی در درک مسئله توحید در ربوبیت دچار اشکال هستند.

نمونه سؤال:

- ۱ درست / نادرست: اگر کسی گمان کند مستقل از خداوند می‌تواند آموزش را تدبیر کند که گرفتار شرک در ولایت شده است.
- ۲ تعریف اصطلاح: شرک
- ۳ پاسخ کوتاه: آیه «أَمِ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ...»، به کدام مرتبه شرک اشاره دارد؟
- ۴ پاسخ کوتاه: اگر معتقد باشیم در کنار خداوند دیگرانی نیز حق تصرف در جهان را دارند، به چه شرکی گرفتار شده‌ایم؟
- ۵ جای خالی: اگر ما از رسول خدا ﷺ چیزی درخواست کنیم، درخواست از ایشان است.
- ۶ درست / نادرست: اینکه صله رحم موجب افزایش طول عمر است، بیانگر وجود رابطه علیت در امور معنوی است.
- ۷ پاسخ کوتاه: عقیده به توانایی اولیای دین در برآوردن حاجات انسان چه زمانی موجب شرک است؟

پاسخ

- ۱ نادرست؛ به کلمه تدبیر دقت کنید، مربوط به شرک در ربوبیت است.
- ۲ شرک به معنای شریک قرار دادن برای خداست.
- ۳ شرک در خالقیت؛ با توجه به کلیدواژه «خَلَقُوا كَخَلْقِهِ» درمی‌یابیم که آیه بیانگر شرک در خالقیت است.
- ۴ شرک در ولایت
- ۵ حقیقت روحانی و معنوی
- ۶ درست
- ۷ زمانی که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.

معلوم اختصاص ندارد و پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر روح مطهر رسول خدا ﷺ پس از رحلت زنده است و می‌تواند به انسان‌ها یاری برساند. اکنون اگر ما از رسول خدا ﷺ چیزی درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست، بلکه از حقیقت روحانی و معنوی ایشان است آیا اگر کسی از پدر و مادرش و یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادت‌مندى او دعا کند چنین درخواستی شرک آلود است؟ **خیر**

هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانی که امروزه به «تکفیری‌ها» مشهور شده، چنین درخواستی را شرک آلود نمی‌دانند. جریان تکفیری در سال‌های اخیر برخی از جوامع و کشورهای اسلامی را گرفتار خود کرده است. پیروان این جریان فکری خشک و غیرعقلانی با تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند، هر مسلمانی را که مانند آنها نمی‌اندیشد، مشرک و کافر می‌خوانند و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند. پیروان این جریان می‌گویند توسل به پیامبران و معصومین شرک است. طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد، شرک است و همچنین معتقدند این گونه افراد کافر هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند.

متأسفانه این جریان بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان از دین اسلام شد.

هم‌اندیشی

به نظر شما، چرا دقیقاً در زمانی که مسلمانان در پرتو بیداری اسلامی، در حال معرفی اسلام حقیقی به مردم جهان بودند و حتی جمعیت کشورهای صنعتی به سرعت در حال تغییر به نفع مسلمانان بود، چنین جریانی شکل گرفت؟ زهر دشمنان اسلام از گسترش اسلام و ترویج بیش از پیش آن در دنیا ترس و واهمه داشتند؛ بنابراین در چنین فضایی، جریان‌های افراطی و تکفیری را به راه انداختند تا چهره اسلام را در انظار ملت‌های مختلف مخدوش کنند. این گروه‌ها با افعال خود در صدد نمایش چهره‌ای ضد بشری و هولناک از اسلام هستند.

دانش تکمیلی (۱)

جریان «تکفیری» که این روزها گروه‌های مختلف با نام‌های گوناگونی را شامل می‌شود، ریشه در یک جریان تاریخی در تاریخ اسلام دارد. برای شناخت ریشه‌های تاریخی این جریان، به محتوای این رمزینه مراجعه کنید.

۱- نمونه بارز این موضوع شهیدان هستند که به تصریح قرآن کریم زنده‌اند و مانند زمان حیات در دنیا و بلکه بیشتر از آن، از احوال این دنیا با خبر هستند (سوره بقره، آیه ۱۵۴) و معلوم است که مقام پیامبر مکرم اسلام ﷺ بالاتر از شهیدان است.

آیا تبرک جستن به قبور یا پارگاه اولیای الهی شرک به حساب می آید؟

پاسخ به این سؤال را در زمینه رویرو مشاهده کنید تا ببینید که جز همین گروه‌های تکفیری و ریشه‌های تاریخی آنان، هیچ یک از فرق مسلمان و علمای اسلامی این امور را شرک به حساب نمی آورند.

[در باره توحید] چند نکته تکمیلی: اثرگذاری نشأت توحید در ربوبیت است.

۱- قرآن کریم، بارها تأثیر دانستن موجودات گوناگون را در عالم یادآوری کرده است. به طور مثال، فرموده که «در غسل برای مردم شفاست»^۱ و نیز از زبان حضرت عیسی علیه السلام فرموده «من برایتان از خاک پرنده ای می سازم و در آن می دمم و آن خاک به اذن خداوند پرنده می شود»^۲ ← برای قبول توحید در ربوبیت ضرورتی ندارد که هرگونه اثر را از اشیا و یا انسان‌ها سلب کنیم.

توحید در ربوبیت

می توان با قبول اثر مخلوقات، این اثر را از خداوند بدانیم، نه مستقل و بی نیاز از خداوند. به این نکته مهم توجه کنیم که خداوند برای شفا بخشی، فقط یک راه - که همان دارو باشد - قرار نداده است، بلکه فراتر از راه های مادی، راه های معنوی هم قرار داده است. اولیای الهی هم که مراحل کمال و بندگی را پیموده اند، وسیله و طریق این شفا بخشی هستند. انسان موحد وقتی دارویی مصرف می کند و شفا می یابد، در همان حال توجه دارد که این اثرگذاری را خداوند به آن دارو عنایت کرده است، از این رو از خداوند سپاسگزاری می کند، و زمانی که بنده ای از بندگان خدا به او احسان می کند و نیازی از نیازهایش را برطرف می سازد، هم از آن انسان تشکر می کند و هم شکرگزار خداوند می شود. به همین جهت امام رضا علیه السلام فرموده اند:

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُشْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ^۳

۲۶

نکاتی درباره توحید در ربوبیت

۱ مصادیق اثربخشی موجودات در عالم در قرآن کریم

الف) «در غسل برای مردم شفاست»

ب) با قبول اثر غسل بر شفای انسان، این اثر را از خدا می دانیم.

ب) «من برایتان از خاک پرنده ای می سازم و در آن می دمم و آن خاک به اذن خداوند پرنده می شود».

قبول اثربخشی انسان ها در عالم با اثر دم مسیحایی بر زنده شدن مردگان

۲ ثمرات بندگی خدا: کسب منزلت نزد خدا و یافتن قدرتی فرامادی

طی مراحل کمال با ایمان، عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم ← رسیدن به قرب الهی ← دریافت پاداش هایی بزرگ (از جمله کرامات و عنایات به مخلوقات (جلوه کوچکی از این پاداش ها)

دیدگاه نادرست منکرین کرامات معصومین: قائل نبودن تفاوت میان وجود مقدس معصومین علیهم السلام با انسان های معمولی و یا گناهکار

بنای نظام خلقت بر حق: پیشروی انسان در مسیر بندگی ← منزلت یابی در پیشگاه خدا + یافتن قدرتی بالاتر از قدرت های طبیعی

مثال: انتقال تخت ملکه سبا در یک لحظه از مسافتی طولانی توسط آصف بن برخیا

آیه: سورة آل عمران (۱۴۹)

مفهوم اصلی: مخلوقات به اذن و اراده خدا می توانند تأثیرگذار باشد و این امر منافاتی با توحید ندارد.

حواستون باشه:

لوازم قبول توحید در ربوبیت

الف) سلب هر گونه اثر از اشیا و انسان ها (نادرست)

ب) قبول اثر مخلوقات در عالم وابسته به خداوند بی نیاز و مستقل از خدا (درست)

حدیث: امام رضا (ع)

مفهوم اصلی: ضرورت توجه به اثرگذاری مخلوقات که منافاتی با توحید ندارد.

ترجمه: هر کس از نعمت دهنده ای از مخلوقات خداوند شکرگزاری نکند، از خدای عزوجل نیز شکرگزاری نکرده است.

پیام ها: ۱ شکرگزاری از مخلوقات، نشان دهنده شناخت و قدردانی از خالق آن هاست.

۲ شکر واقعی، قدردانی از تمام نعمات الهی از جمله نعمت هایی که از طریق سایر مخلوقات به ما می رسد، می باشد.

نمونه سؤال: پاسخ کوتاه: لوازم دستیابی به جایگاه برخورداران از کرامات و عنایات به مخلوقات چیست؟

پاسخ: طی مراتب کمال و رسیدن به قرب الهی با ایمان و عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم

لازمه دریافت پاداش‌هایی وصف‌ناشدنی

۲- آنان که با ایمان و عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم، مراحل کمال را می‌پیمایند و به قرب الهی می‌رسند، پاداش‌هایی دریافت می‌کنند که کرامات و عنایات به مخلوقات، جلوه کوچکی از آن است. عده‌ای که منکر این کرامات برای معصومین علیهم‌السلام هستند، تفاوتی میان وجود مقدس این بزرگواران با انسان‌های معمولی و یا انسان‌های شرور و گنهگار نمی‌بینند. نظام خلقت مبتنی بر حق است، هر انسانی که در مسیر بندگی پیش رود، در پیشگاه خداوند منزلتی می‌یابد و قدرتی پیدا می‌کند که برتر از قدرت‌های طبیعی است و این توانایی جزء قانونمندی الهی و زیبایی نظام هستی است. در قرآن کریم می‌خوانیم که وزیر سلیمان، آصف بن برخیا، در یک لحظه تخت بلقیس (ملکه سبا) را از مسافتی طولانی منتقل کرد.^۱ اینها، نشان‌دهنده آن است که انسان با طی مراتب بندگی می‌تواند به اذن خداوند به چنین توانایی‌هایی در عالم هستی برسد.

نمونه بهره‌مندی از عنایات خدا در نتیجه طی مراتب بندگی

اندیشه و تحقیق

باور به توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت چه تأثیری در زندگی ما می‌گذارد؟

موجب می‌شود انسان به سمت اطاعت از خدا و قرار دادن زندگی در جهت خدا برود. (به عبارتی انسان به سمت توحید عملی می‌رود.)

۱- شیخ صدوق، عیون أخبار الرضا علیه‌السلام، محقق و مصحح: لاجوردی، مهدی، ج ۲، ص ۲۴.

۲- سوره نمل، آیه ۲۰.

سؤالات امتحان

• • • • • بخش اول: از «یگانه بی‌همتا» تا «توحید و مراتب آن» • • • • •

آیات، روایات و اشعار

● با توجه به سخنان گوهر بار امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱۷۲. عزت امیرالمؤمنین (علیه السلام) در گرو چیست و بیانگر کدام مرتبه توحید است؟

۱۷۳. تعبیر امیرالمؤمنین (علیه السلام) از افتخار، چیست و نشان‌دهنده کدام مرتبه از توحید است؟

۱۷۴. امام علی (علیه السلام) به ترتیب چه چیزی را مایه «عزت» و «افتخار» خود می‌داند؟

۱۷۵. خواسته و طلب مولای متقیان (علیه السلام) از خداوند چیست؟

۱۷۶. عبارت شریف «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» نشان‌دهنده کدام یک از مراتب توحید است؟

● به ترتیب در هر یک از آیات و روایات زیر مراتب توحید را مشخص کنید.

۱۷۷. «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»

۱۷۸. «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»

۱۷۹. «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ»

۱۸۰. «وَلَا يُشْرِكْ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

۱۸۱. «قُلْ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ أَبْغَىٰ زَيْنًا»

۱۸۲. «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»

۱۸۳. «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»

۱۸۴. توحید موجود در آیه شریفه «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ»، علت چه توحیدی است؟

۱۸۵. آن مرتبه از توحید که در آیه شریفه «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»، به آن اشاره شده است، به ترتیب

برخاسته از چه توحیدی است و خودش علت چه توحیدی می‌باشد؟

۱۸۶. آیه شریفه «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» از نظر توحیدی، به ترتیب برخاسته از چه توحیدی

است و کدام مرتبه از توحید بازتاب و ثمره آن است؟

۱۸۷. آیه شریفه «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، به ترتیب بازتاب چه توحیدی است و خودش خاستگاه کدام مرتبه

توحید است؟

۱۸۸. با توجه به آیه «قُلْ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ أَبْغَىٰ زَيْنًا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»، چرا نباید پروردگاری جز خداوند را طلب کنیم؟

۱۸۹. بازتاب و نتیجه اعتقاد به آیه «... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» کدام یک از مراتب توحید است؟

(خرداد ۱۴۰۲)

● با توجه به آیات زیر مراتب توحید را در هر یک مشخص نمایید.

۱۹۰. «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»

۱۹۱. «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

۱۹۲. با توجه به مراتب توحید، آیه شریفه «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» پس از کدام مرتبه توحیدی قرار می‌گیرد؟

(دی ۱۴۰۱)

۱۹۳. «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» به کدام مرتبه توحید اشاره می‌کند؟

۱۹۴. آیه شریفه «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» «خدا آفریننده هر چیزی است.» به کدام مرتبه توحید اشاره می‌کند؟ (دی ۹۹)

۱۹۵. کدام آیه شریفه، مبین این صفت خداوند است که او جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر خود را نشان دهد؟

□ (۱) وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّار □ (۲) اللَّهُ الصَّمَد □ (۳) وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيد

درست یا نادرست

۱۹۶. مهم‌ترین اعتقاد دینی، ایمان به آخرت است.

۱۹۷. ملاک اعتبار تمام اعتقادات در دین، توحید می‌باشد.

۱۹۸. آنچه به معارف و احکام دین حیات و معنا می‌بخشد، اعتقاد به توحید و معاد است.

۱۹۹. به رسمیت شناختن احکام و حقوق اسلامی یک فرد در گروی عمل به «لا اله الا الله» می‌باشد.

۲۰۰. یکی از نتایج اقرار به «لا اله الا الله» و جوب دفاع از حقوق فرد بر دیگر مسلمانان می‌باشد.

۲۰۱. کسی که عبارت «لا اله الا الله» را بیان می‌کند، تمام روابطش با خدا، خویش، خانواده و دیگر مخلوقات تغییر می‌کند.

□ □

۲۰۲. رسول خدا از واسط رسالت خویش از مشرکان می‌خواست که با گفتن «لا اله الا الله» دست از شرک و بت‌پرستی بردارند.

□ □

۲۰۳. التزام به «لا اله الا الله» نشان می‌دهد که این عبارت یک شعار نیست.

۲۰۴. اینکه خداوند را سرچشمه هستی بدانیم بیانگر توحید در ولایت است.

۲۰۵. داشتن حق تصرف و تغییر در چیزی نشان‌دهنده توحید در ولایت است.

۲۰۶. رب به معنای مالک و صاحب‌اختیاری است که حق تغییر و تصرف در امور را دارد.

۲۰۷. اداره کردن جهان نشان‌دهنده توحید در ربوبیت می‌باشد.

۲۰۸. توحید در ربوبیت نفی‌کننده تدبیر انسان می‌باشد.

۲۰۹. از آنجا که خداوند پرورش‌دهنده اصلی است، پس باید شکرگزار او باشیم.

۲۱۰. پرستش و اطاعت خداوند به عنوان تنها مبدأ و خالق جهان، بیانگر توحید در خالقیت است. (خرداد ۱۴۰۲)

۲۱۱. اینکه خداوند پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) را ولی انسان‌ها معرفی نموده، بدین معنا است که ولایت خود را به ایشان واگذار کرده است.

□ □ (دی ۱۴۰۱)

۲۱۲. از آنجا که خدا تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست. (شهریور ۱۴۰۰)

□ □

جای خالی

۲۱۳. دین مبین اسلام را می توان دین و کتاب الهی قرآن را کتاب دانست.
۲۱۴. جمله «لا اله الا الله» فقط یک نیست، بلکه به آن همه زندگی فرد مسلمان را تغییر می دهد.
۲۱۵. توحید در خالقیت بدین معناست که خداوند تنها و خالق جهان است.
۲۱۶. طبق اراده خدای متعال، ولایت اولیای الهی در ولایت الهی قرار داده شده است.
۲۱۷. رب به معنای مالک و است که تدبیر و مخلوقات به دست اوست.
۲۱۸. هر کس مالک چیزی باشد، حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، به این حق تصرف می گویند. (دی ۱۴۰۰)
۲۱۹. منظور از توحید در این است که مخلوقات، جز به اجازه خداوند نمی توانند در جهان تصرف کنند. (خرداد ۱۴۰۰)

کشف ارتباط

۲۲۰. هر یک از موارد ستون سمت راست با کدام یک از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»	۱) خاستگاه توحید در مالکیت
ب) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»	۲) بازتاب توحید در ولایت
ج) «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»	۳) توحید در مالکیت
د) «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»	۴) توحید در ولایت
	۵) اصل توحید

۲۲۱. هر یک از موارد ستون سمت راست با کدام یک از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.) (خرداد ۹۹)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) خداوند در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.	۱) توحید در ربوبیت
ب) مخلوقات فقط به اذن خدا در جهان تصرف می کنند.	۲) توحید در مالکیت
ج) تدبیر و پرورش مخلوقات در دست پروردگار است.	۳) توحید در خالقیت
	۴) توحید در ولایت

پاسخ کوتاه

۲۲۲. کدام اعتقاد دینی را می توان سرلوحه دعوت پیامبران دانست؟
۲۲۳. مدار تمام احکام و اخلاق و اعمال مؤمنان براساس کدام عقیده الهی بنا شده است؟
۲۲۴. به ترتیب علت و معلول توحید در مالکیت نشان دهنده کدام مرتبه از توحید است؟
۲۲۵. توحید در ولایت نتیجه چیست و خودش منجر به کدام یک از مراتب توحید می شود؟

۲۲۶. کلمه «ربوبیت» یادآور کدام معانی لغوی می باشد؟

۲۲۷. کسی که قائل به توحید در ربوبیت است، انتظار کدام توحید از او می رود؟

(شهریور ۱۴۰۰)

۲۲۸. اصل و حقیقت توحید به چه معنا است؟

(شهریور ۹۹)

۲۲۹. کدام اعتقاد دینی مانند روحی در پیکره احکام دین حضور دارد و به آن معنا می بخشد؟

تعریف اصطلاح

۲۳۰. اصل توحید:

(خرداد ۱۴۰۰)

۲۳۱. توحید در خالقیت:

۲۳۲. توحید در مالکیت:

۲۳۳. توحید در ولایت:

(شهریور ۹۸)

۲۳۴. توحید در ربوبیت:

۲۳۵. رب:

چند گزینه ای

۲۳۶. کدام مورد درباره عامل اعتباربخش به احکام صدق می کند؟

☐ ۱) سرلوحه دعوت پیامبران بوده است.

☐ ۲) نشان دهنده تجلی خدا در جهان هستی است.

۲۳۷. کدام گزینه نشان دهنده یکی از نتایج اقرار به عبارت «لا اله الا الله» است؟

☐ ۱) خارج شدن این عبارت از حالت صرف شعاری

☐ ۲) وجوب دفاع از حقوق فرد بر سایر مسلمین

۲۳۸. التزام به «لا اله الا الله» موجب می شود.

☐ ۱) به رسمیت شناخته شدن حقوق اسلامی

☐ ۲) قرارگیری در زمره خواهران و برادران دینی

☐ ۳) تغییر تمام روابط انسان

۲۳۹. بازتاب آیه شریفه «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» چیست؟

☐ ۱) اصل توحید ☐ ۲) توحید در مالکیت ☐ ۳) توحید در خالقیت

۲۴۰. اعتقاد به آیه شریفه «وَلَا يُشْرِكْ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ»، هادی انسان به سمت پذیرش توحید بیان شده در کدام آیه شریفه است؟

☐ ۱) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»

☐ ۲) «مَالَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ»

☐ ۳) «قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْكَ»

۲۴۱. کدام گزینه نشان دهنده رابطه میان ولایت خدا و ولایت رسول خداست؟

- ☐ (۱) پیامبر واسطه ولایت خداست و به اذن او می‌تواند در جهان دخل و تصرف کند.
 - ☐ (۲) خدا ولایتش را در اموری به رسولش واگذار کرده، چرا که او جانشین خدا روی زمین است.
 - ☐ (۳) ولایت پیامبر مستقل از خداست و انسان مؤمن هم باید ولایت خدا را بپذیرد و هم پیامبر را.
۲۴۲. به ترتیب، علت و معلول اعتقاد به «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» چیست؟

- ☐ (۱) توحید در خالقیت - توحید در ولایت
- ☐ (۲) توحید در خالقیت - توحید در مالکیت
- ☐ (۳) اصل توحید - توحید در ولایت
- ☐ (۴) اصل توحید - توحید در مالکیت

۲۴۳. کدام گزینه نشان دهنده رابطه درستی میان آیات قرآن است؟

- ☐ (۱) اعتقاد به «مَالَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» بازتاب «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» است.
- ☐ (۲) فرد معتقد به «قُلْ أَعِزُّ اللَّهِ أَبْغَى رِثًا» به «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» اعتقاد دارد.
- ☐ (۳) بدون اعتقاد به «وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ» نمی‌توان توحید بیان شده در «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» را پذیرفت.
- ☐ (۴) خاستگاه اعتقاد به «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»، باور به مفهوم آیه شریفه «قُلْ أَعِزُّ اللَّهِ أَبْغَى رِثًا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» است.

۲۴۴. کدام فرد، علی‌رغم اعتقاد به توحید در ربوبیت، معنای نادرستی را مورد پذیرش قرار داده است؟

- ☐ (۱) انسان و سایر موجودات می‌توانند امور را تدبیر کنند.
- ☐ (۲) تدبیر انسان کاملاً مستقل از تدبیر خداوند متعال است.
- ☐ (۳) انسان در مقایسه با سایرین، خود را پرورش دهنده امور می‌داند، اما در مقایسه با خدا او را پرورش دهنده اصلی می‌داند.
- ☐ (۴) تنها رب و مدبر جهان خداست و انسان هیچ‌گونه قدرت تدبیری ندارد و پرورش جهان بی‌واسطه از جانب خدا انجام می‌شود.

پاسخ کامل (تشریحی)

۲۴۵. چرا توحید و یکتاپرستی مهم‌ترین اعتقاد دینی است؟

۲۴۶. نتایج گفتن یا اقرار به «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» چیست؟

۲۴۷. نتایج پایبندی و التزام به «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» را بیان کنید.

۲۴۸. با توجه به قبول بحث توحید در ولایت، ولایت پیامبر ﷺ و انمه ﷺ چگونه توجیه می‌شود؟

۲۴۹. به ترتیب معانی درست و نادرست ربوبیت را بنویسید.

۲۵۰. در بحث «توحید در ربوبیت»، هنگامی که کشاورز رابطه خود را با خداوند بررسی می‌کند، به چه نتایجی می‌رسد؟ (دی ۱۴۰۱)

۲۵۱. مفهوم واحد «قهار» بودن خداوند را با ذکر مثالی توضیح دهید.

تحلیل متن

۲۵۲. دیوید، جوانی ۲۱ ساله اهل انگلستان است. از اوایل نوجوانی برای او سؤال شده بود که آیا مسیحیت کامل‌ترین دین است یا باید به آیین دیگری رو بیاورد. او پس از تحقیقات و بررسی‌های فراوان در سنین ۱۸ تا ۲۱ سالگی و سفر به شهرها و کشورهای مختلف به این نتیجه رسید که باید به دین مبین اسلام تشرّف یابد. زمانی که او تصمیم به این کار گرفت، به مصر سفر کرده بود. برای مسلمان شدن به یکی از مساجد قاهره رفت. در آنجا به او گفته شد که باید عبارت «أشهد أن لا اله الا الله» را بیان کند.

... دیوید با بیان این عبارت به چه ثمراتی دست پیدا می‌کند؟

۲۵۳. سعید مدت زیادی است که در حال مطالعه منابع دینی در مورد مراتب توحید است. او پس از این تحقیقات در این باره به خصوص در مورد توحید در ولایت و توحید در ربوبیت به سؤالات فراوانی برخورد کرده است. به دو مورد از سؤالات او پاسخ دهید.

الف) با توجه به اینکه حق دخل و تصرف فقط در اختیار خداست، پس چرا در اسلام به ما دستور داده شده که ولایت رسول خدا ﷺ را بپذیریم؟

ب) اگر خداوند تدبیر و برنامه‌ریزی همه چیز را بر عهده دارد، پس باید بگوییم انسان هیچ تدبیری ندارد؟

• • • • • بخش دوم: از «شُرک و مراتب آن» تا «چند نکته تکمیلی» • • • • •

آیات، روایات و اشعار

• مراتب توحید یا شرک را در آیات و روایات زیر بیان کنید.

۲۵۴. «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»

۲۵۵. «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

۲۵۶. «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»

۲۵۷. «قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ»

۲۵۸. «خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ»

۲۵۹. «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»

۲۶۰. «وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ»

۲۶۱. منظور از نسبت دادن «صمد» به خداوند متعال، چیست؟

۲۶۲. با توجه به آیه «لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ»، منظور از اینکه خداوند از چیزی زاده نشده، چیست؟

۲۶۳. کدام یک از صفات خداوند از آیه شریفه «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» برداشت می‌شود؟

۲۶۴. با توجه به آیات قرآن کریم، استدلال و احتجاج مناسب برای نفی شرک در ولایت چیست؟

۲۶۵. منظور قرآن کریم از بیان استفهام انکاری ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾ چیست؟

۲۶۶. با توجه به آیات قرآن کریم، در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید به شک بیفتند؟

۲۶۷. براساس آیات شریفه قرآن چه کسی را می‌توانیم به عنوان «رب» خود انتخاب کنیم؟

۲۶۸. مطابق آیه ﴿أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾، غیر خدا را سرپرست خود گرفتن، به چه

علت مردود است؟

۲۶۹. از آیه شریفه ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ چه پیامی فهمیده می‌شود؟

۲۷۰. با تدبیر در آیه شریفه «در غسل برای مردم شفاست» قبول اثر مخلوقات به منزله پذیرش کدام حقیقت است؟

۲۷۱. اشاره قرآن کریم از زبان حضرت عیسی علیه السلام که فرموده: «من برایتان از خاک پرنده‌ای می‌سازم و در آن می‌دمم و آن

خاک به اذن خداوند پرنده می‌شود» نشان می‌دهد که برای قبول توحید در ضرورتی ندارد که هر گونه اثر

را از انسان‌ها سلب کنیم.

۲۷۲. با تدبیر در کلام امام رضا علیه السلام که فرمودند: «لَمْ يَشْكُرِ الْمُتَنَعِمُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ» لازمه به جا آوردن

شکر خدا چیست؟

۲۷۳. امام رضا علیه السلام در روایت «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُتَنَعِمُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ» چه عاملی را زمینه‌ساز

ناسپاسی از خداوند برمی‌شمارند؟

۲۷۴. از دیدگاه امام رضا علیه السلام در روایت «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُتَنَعِمُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ»، بازتاب ناسپاسی در

برابر الطاف و عنایات اطرافیان چیست؟

۲۷۵. ویژگی شاکرین خداوند از منظر امام رضا علیه السلام در روایت «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُتَنَعِمُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ

عَزَّ وَجَلَّ» چیست؟

درست یا نادرست

۲۷۶. لازمه پذیرفتن شرک در خالقیت این است که هر کدام از خالق‌ها را محدود و ناقص فرض کنیم. ☒ ☐

۲۷۷. اگر کسی معتقد به شرک در مالکیت باشد، حتماً به شرک خالقیت هم اعتقاد دارد. ☒ ☐

۲۷۸. اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در طول او دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند، شرک

ولایت است. ☒ ☐

۲۷۹. شرک در مالکیت، یعنی اینکه کسانی را مستقل از خداوند به عنوان مالک بدانیم. ☒ ☐

۲۸۰. مستقل دانستن قدرت تدبیر انسان از خداوند، خللی در مسیر توحید در ربوبیت وارد نمی‌کند. ☒ ☐

۲۸۱. کسی که برای تعلیم و تربیت به معلم رجوع می‌کند، عامل به یک قانون الهی است. ☒ ☐

۲۸۲. با توجه به تعالیم دینی، دعا سبب افزایش طول عمر می‌شود. ☒ ☐

۲۸۳. درخواست از پزشک برای درمان بیمار هیچ منافاتی با توحید ندارد. ☒ ☐

۲۸۴. توانایی پیامبر یا هر کدام از ائمه علیهم السلام در فیض‌رسانی به انسان‌ها، منحصر به زمان حیات دنیوی آن‌هاست. ☒ ☐

۲۸۵. اگر ما از اولیای الهی چیزی را درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست، بلکه از روح آن‌هاست. ☒ ☐

۲۸۶. برخی از گروه‌های مختلف مسلمین از جمله تکفیری‌ها، درخواست حاجت از اولیای الهی را شرک می‌دانند. ☒ ☐

۲۸۷. جریان تکفیری طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای آمرزش الهی را شرک می‌دانند. ☒ ☐

۲۸۸. بزرگ‌ترین ضربه جریان تکفیری به اسلام، عدم اعتقاد آن‌ها به رابطه علیت بوده است. ☒ ☐

۲۸۹. پذیرش کامل و درست رابطه علیت با عقاید جریان تکفیری، همخوانی ندارد. ☒ ☐

۲۹۰. مشکل اصلی جریان تکفیری در بحث توحید و شرک، توحید در ولایت می‌باشد. ☒ ☐

۲۹۱. برای قبول توحید در ربوبیت، سلب هر گونه اثرگذاری از اشیاء و انسان‌ها ضروری است. ☒ ☐

جای خالی

۲۹۲. در اعتقاد به شرک در خالقیت، اگر چند خالق عین یکدیگر در نظر بگیریم، دیگر نیستند.

۲۹۳. اگر کسی معتقد به شرک در باشد، معتقد به شرک در نیز خواهد بود.

۲۹۴. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه‌ای باز کند، دچار شده است.

۲۹۵. با توجه به آنچه در آیات قرآن بیان شده، کسی که اختیار سود و زیان نمی‌تواند

۲۹۶. کسی را می‌توانیم به عنوان «رب» خود انتخاب کنیم که

۲۹۷. متناسب با رابطه علیت، دعا سبب صدقه موجب صله رحم موجب است.

۲۹۸. روح مطهر رسول خدا ﷺ پس از رحلت است و می‌تواند به دیگران فیض‌رسانی کند.

۲۹۹. تنها گروهی که توسل به پیامبر ﷺ و معصومین علیهم السلام را شرک می‌دانند، هستند.

۳۰۰. اعتقاد به اینکه در کنار خداوند دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند، شرک در است. (دی ۹۷)

۳۰۱. اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خدا آفریده‌اند، گرفتار شرک در شده است. (دی ۹۹)

۳۰۲. هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانی که امروزه به مشهور شده، درخواست از رسول خدا ﷺ

را شرک‌آلود نمی‌دانند. (دی ۱۴۰۱)

۳۰۳. اگر انسانی معتقد باشد که می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند، گرفتار شرک در شده است.

۳۰۴. اعتقاد به توانایی نبی اکرم ﷺ و اولیاء الهی در برآوردن حاجات انسان به عین توحید است. (شهریور ۱۴۰۱)

۳۰۵. امام رضا علیه السلام در روایت «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُتَنَعِمُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ» فرجام ناسپاسی در برابر

الطاف و عنایات اطرافیان را، به جا نیآوردن می‌داند.

۳۰۶. هر یک از موارد ستون سمت راست با کدام یک از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) فرض نقص و محدودیت برای خدا	۱) شرک در مالکیت
ب) نتیجه قطعی شرک در خالقیت	۲) شرک در ولایت
ج) اعتقاد به تدبیر مستقل از خدا	۳) شرک در خالقیت
د) اعتقاد به سرپرستی در عرض خدا	۴) رابطه علیت
	۵) شرک در ربوبیت

۳۰۷. هر یک از موارد ستون سمت راست با کدام یک از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) فیض رسانی اولیای دین	۱) صدقه موجب دفع بلا می شود.
ب) متنفر کردن مردم از اسلام	۲) اشتباه جریان تکفیری در فهم توحید
ج) رابطه علیت در امور معنوی	۳) علیت
	۴) بزرگ ترین ضربه جریان تکفیری به اسلام

۳۰۸. لازمه اعتقاد به شرک در خالقیت چیست؟

۳۰۹. شرک به چه معنا می باشد؟

۳۱۰. سه نمونه از مصادیق رابطه علیت در امور معنوی را بنویسید.

۳۱۱. چرا پس از رحلت پیامبر ﷺ نیز می توان از ایشان طلب حاجت نمود؟

۳۱۲. بزرگ ترین ضربه جریان تکفیری بر پیکره اسلام چه بود؟

۳۱۳. وجه تسمیه جریان تکفیری، چیست؟

۳۱۴. درخواست دعا از پدر و مادر برای سعادت مندی فرزندان در چه صورتی موجب شرک است؟

۳۱۵. عقیده به توانایی پیامبر اکرم ﷺ و اولیای دین ﷺ در برآوردن حاجات انسان، چه موقع موجب شرک است؟

پرتکرار (دی ۹۷، دی ۹۹، شهریور دی ۱۴۰۰ و شهریور ۱۴۰۱)

۳۱۶. مستندات (مواردی) که نشان دهنده اهمیت رب در قرآن کریم می باشد را بنویسید.

۳۱۷. با توجه به استواری نظام خلقت بر حق، نتایج پیشروی انسان در مسیر بندگی چیست؟

۳۱۸. منزلت یابی در پیشگاه خداوند و پیدا کردن قدرتی فراتر از قدرت های مادی در اثر پیشروی در مسیر بندگی نشان دهنده کدام حقیقت است؟

۳۱۹. چرا دستور پیشروی در مسیر بندگی، منزلت یابی در پیشگاه خداوند و کسب قدرتی فراتر از قدرت های طبیعی است؟

۳۲۰. حاکمیت کدام قانون بر جهان آفرینش، دریافت منزلت در پیشگاه خداوند را منوط به پیشروی در مسیر بندگی می داند؟

۳۲۱. چرا شرط تحقق شکر الهی از نظر امام رضا ﷺ، تشکر از مخلوقات اوست؟

۳۲۲. رویه انسان موحد در مواجهه با برطرف کننده نیازهایش از سر لطف و احسان چگونه است؟

۳۲۳. نسبت دادن اثرگذاری دارو به خداوند به هنگام شفایابی در اثر مصرف آن، رویه چه کسانی است؟

۳۲۴. لوازم نیل به جایگاه رفیع کرامت بخشی به مخلوقات چیست؟

۳۲۵. راهکار کسب توانایی در مسیر نعمت بزرگ کرامت بخشی و عنایات به مخلوقات چیست؟

۳۲۶. راه های گوناگون شفا بخشی که از جانب خداوند در جهان خلقت قرار داده شده کدام اند؟

۳۲۷. پندار نادرستی که به انکار کرامات و عنایات ائمه معصومین ﷺ به مخلوقات می انجامد، چیست؟

۳۲۸. دستیابی وزیر سلیمان نبی - آصف بن برخیا - به توانایی انتقال تخت ملکه سبا در مسافتی طولانی در یک لحظه چگونه صورت پذیرفت؟

تعریف اصطلاح

۳۲۹. شرک در خالقیت:

۳۳۰. شرک در مالکیت:

۳۳۱. شرک در ولایت:

۳۳۲. شرک در ربوبیت:

۳۳۳. رابطه علیت:

۳۳۴. جریان تکفیری:

چند گزینه ای

۳۳۵. کدام آیه شریفه بیانگر بی همتایی خداوند متعال است؟

۱) ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ ۲) ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

۳۳۶. قرآن کریم با استناد به کدام آیه شریفه، شرک در ولایت را مردود می داند؟

۱) ﴿قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ ۲) ﴿لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾

۳۳۷. قرآن کریم در کدام آیه شریفه، با استفاده از استفهام انکاری به مقایسه میان مرزهای توحید و شرک پرداخته است؟

۱) ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ﴾

۲) ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ﴾

۳) ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾

تحلیل متن

۳۴۸. فرد «الف»، معتقد است که جهان دو خالق دارد. او برای اثبات این امر می‌گوید: «جهان دارای دو خالق است که آن

خالق‌ها در عین بی‌نیازی، با یکدیگر تقسیم کار کردند و هر کدام خالق بخشی از جهان هستند.» فرد «ب» در پاسخ به او می‌گوید: «آشپز که دو تا شد، آش یا شور می‌شه یا بی‌نمک.» فرد «الف» که به نظرش حرف «ب» منطقی می‌آید، می‌گوید: «اصلاً این خالق‌ها با یکدیگر تقسیم کار نمی‌کنند، بلکه آن‌ها کاملاً عین یکدیگرند و یک کار می‌کنند.»

فرد «الف» دچار یک تناقض جدی شده است. فرد «ب» این تناقض را چگونه به رخ او می‌کشد؟

۳۴۹. نریمان تحلیل‌گر مسائل سیاسی خاورمیانه است. به نظر او رشد و گسترش گروه‌های افراطی اسلامی مثل داعش و

جیش العدل (ظلم) در منطقه، علاوه بر بی‌ثبات کردن امنیت خاورمیانه، موجبات آسیب به اسلام را فراهم کرده است.

به نظر شما آسیبی که نریمان از آن صحبت می‌کند، چیست؟

۳۳۸. مفهوم آیه شریفه «اللَّهُ الصَّمَدُ» با کدام مورد هم‌راستا می‌باشد؟

۱) ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾

۲) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾

۳) ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾

۳۳۹. درخواست حاجت از اولیای الهی از منظر مراتب توحید، با کدام آیه شریفه در یک راستا می‌باشد؟

۱) ﴿قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْكَ رَبِّي﴾

۲) ﴿قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

۳) ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ﴾

۳۴۰. مبنای درخواست حاجت از اولیای الهی پس از زمان حیات آن‌ها، چیست؟

۱) درخواست از جسم و روح اولیای الهی است.

۲) براساس قاعده علیت که به اذن خدا بنا شده است.

۳) با توجه به حیات روح پس از مرگ که همچنان می‌توان از آن درخواست کرد.

۴) براساس توحید در ربوبیت، پیامبر و اولیای الهی واسطه فیض خداوند هستند.

۳۴۱. اگر بخواهیم نشان دهیم خداوند متعال، پدیده نیست، کدام گزینه یاریگر ما خواهد بود؟

۱) ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾

۲) ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

۳) ﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

۴) ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾

۳۴۲. برای پذیرش کدام مرتبه از توحید قبول اثر مخلوقات متأثر از خداوند و وابسته به او ضرورت دارد؟

۱) ﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

۲) ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ﴾

۳) ﴿قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْكَ رَبِّي وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾

پاسخ کامل (تشریحی)

۳۴۳. شرک در خالقیت را به طور کامل توضیح دهید.

۳۴۴. باور به توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت چه تأثیری در زندگی ما دارد؟

۳۴۵. عقیده بر توانایی پیامبر ﷺ و اولیای دین ﷺ در برآوردن حاجات انسان چه زمانی موجب شرک و چه زمانی عین توحید است؟

پرتکرار (خرداد ۹۸ و دی ۱۴۰۰)

۳۴۶. آیا درخواست از اولیای الهی ﷺ در برآوردن حاجات انسان با توحید منافات دارد؟ توضیح دهید. (خرداد ۱۴۰۰)

۳۴۷. بپذیرش توحید در ربوبیت، نقش انسان در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات قابل قبول است یا خیر؟ با مثال توضیح دهید. (شهریور ۱۴۰۳)

پاسخ نامه

۱۷۷. خالقیت

۱۷۸. مالکیت

۱۷۹. ولایت

۱۸۰. ولایت

۱۸۱. ربوبیت

۱۸۲. ربوبیت

۱۸۳. خالقیت

نکته:

کلیدواژه تشخیص توحیدها:

اصل توحید: احد / واحد / لا اله الا الله

خالقیت: خلق / خالق / نور

مالکیت: الله... (لیمالکیت) / عبادی (ضمیر مالکیت)

ولایت: ولی (به شرطی که به معنای سرپرست

باشد، نه دوست) / حکم

ربوبیت: رب / هدایت / کارهای خدا

۱۸۴. توحید در مالکیت (دقت کنید که این آیه بیانگر

توحید در خالقیت است که علت و خاستگاه توحید در

مالکیت است.)

نکته:

در آیاتی که دو یا چند مرتبه توحید دارند،

اولویت با آن مرتبه‌ای است که از نظر ترتیبی، متأخر است.

۱۸۵. برخاسته از توحید در خالقیت است و علت توحید

در ولایت می‌باشد.

مشاوره:

حواستون باشه، اگه قرار باشه مراتب

توحید رو در آیات بپرسن، یکی از این اشکال هست:

فرض کنید x یک آیه است.

۱. بیانگر کدام مرتبه توحید است؟ باید به خود

آن مرحله اشاره کنید.

۲. بازتاب چیست؟ باید به مرحله قبل از x اشاره کنید.

۳. خاستگاه (علت، منشأ و مبدأ) x چیست؟ باید

به مرحله قبل از x اشاره کنید.

۴. بازتاب x چیست؟ باید به مرحله بعد از x اشاره کنید.

۵. ثمره (محصول، میوه و نتیجه) x چیست؟ باید

به مرحله بعد از x اشاره کنید.

۱۸۶. برخاسته از توحید در مالکیت است و علت توحید

در ربوبیت می‌باشد.

۱۸۷. برخاسته از توحید در ولایت است و خودش

علت توحید عملی می‌باشد.

۱۸۸. چون خداوند پروردگار و رب همه چیز است.

۱۸۹. توحید در ربوبیت (آیه صورت سؤال بیانگر توحید

در ولایت است که بازتاب آن توحید در ربوبیت می‌باشد).

۱۹۰. توحید در خالقیت

۱۹۱. توحید در ولایت

۱۹۲. توحید در خالقیت (آیه صورت سؤال نشان دهنده توحید

در مالکیت است که بعد از توحید در خالقیت قرار می‌گیرد).

۱۹۳. توحید در مالکیت

۱۹۴. توحید در خالقیت

۱۹۵. گزینه «۱»

۱۹۶. نادرست مهم‌ترین اعتقاد، ایمان به خدای یگانه

است. (توحید)

۱۹۷. درست

۱۹۸. نادرست عامل حیات بخش به معارف و احکام

دین، اعتقاد به توحید است.

۱۹۹. نادرست این مطلب از نتایج گفتن «لا اله الا الله» است.

۲۰۰. درست

نکته: گفتن = اقرار = بیان کردن

۲۰۱. نادرست این مطلب نتیجه پایبندی به «لا اله الا

الله» است.

۲۰۲. نادرست پیامبر ﷺ این کار را از اوایل رسالت

انجام دادند.

۲۰۳. نادرست «لا اله الا الله» شعار هست، اما فقط یک

شعار نیست.

۲۰۴. نادرست اینکه خدا سرچشمه هستی است،

بیانگر خالقیت خداوند است.

۲۰۵. درست

۲۰۶. نادرست رب کسی است که امور را تدبیر می‌کند و

پرورش می‌دهد.

۲۰۷. درست

۲۰۸. نادرست انسان تدبیر دارد، اما در راستای خدا.

۲۰۹. درست

۲۱۰. نادرست وقتی به پرستش خدا اشاره می‌شود،

یعنی توحید عملی، نه خالقیت.

۲۱۱. نادرست پیامبر ﷺ و اولیای الهی در راستا و در

مسیر و مجرای خدا ولایت دارند، نه اینکه خدا ولایتش

را به ایشان واگذار کرده باشد.

۲۱۲. درست

۲۱۳. توحید - توحید

۲۱۴. شعار - پایبندی (التزام، عمل)

۲۱۵. مبدأ (سرچشمه، منشأ)

۲۱۶. مسیر و مجرای (راستا، طول)

۲۱۷. صاحب‌اختیاری (ولی) - پرورش

۲۱۸. ولایت و سرپرستی

۲۱۹. ولایت

۲۲۰. الف ۲ (این آیه، بیانگر توحید در ربوبیت است که

بازتاب و نتیجه توحید در ولایت است.) ب ۳ (الله)

بیانگر مالکیت خداست.) ج ۵ (اینکه هیچ خدایی

جز الله نیست نشانگر اصل توحید است.) د ۱ (این

آیه، بیانگر توحید در خالقیت است که علت و خاستگاه

توحید در مالکیت است.)

۲۲۱. الف ۳ ب ۴ ج ۱

۲۲۲. توحید (اعتقاد به یگانگی خدا)

۲۲۳. توحید (اعتقاد به یگانگی خدا)

۲۲۴. علت: خالقیت / معلول: ولایت

یادآوری: ترتیب توحیدها را یادآوری می‌کنم:

۱. خالقیت ۲. مالکیت ۳. ولایت ۴. ربوبیت

۵. عملی

۲۲۵. نتیجه مالکیت است و منجر به توحید در ربوبیت می‌شود.

۲۲۶. پرورش دادن، هدایت کردن، تدبیر کردن، اداره

کردن، برنامه‌ریزی کردن، اراده کردن

نکته:

• معانی ولایت: سرپرستی / حق دخل و تصرف /

حکومت / صاحب‌اختیاری

• معانی ربوبیت: تدبیر کردن / برنامه‌ریزی کردن /

هدایت کردن / پرورش دادن / اداره کردن / اراده کردن

۲۲۷. شکرگزاری خدا یا توحید عملی (توحید عملی

نتیجه توحید در ربوبیت است.)

۲۲۸. اعتقاد به اینکه خدا یگانه است. (خدایی همتاست،

خدا شریک ندارد.)

۲۲۹. توحید (اعتقاد به یگانگی خدا)

۲۳۰. ایمان به خدای یگانه و اعتقاد به اینکه خدا

شریکی ندارد و بی‌همتا است.

۲۳۱. عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها

مبدأ و خالق جهان است و موجودات همه مخلوق او

هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

۲۳۲. چون تنها خالق خداست، پس تنها مالک

جهان هم خداست.

۲۳۳. چون تنها مالک جهان خداست، پس تنها کسی که حق دخل و تصرف و سرپرستی را دارد، خداست.

۲۳۴. هر کس خالق و مالک و ولی چیزی باشد، می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد و به‌سوی مقصدی که معین کرده، هدایت نماید.

۲۳۵. رب به معنای مالک و صاحب‌اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوقات به دست اوست.

۲۳۶. گزینه «۱»: توحید عامل اعتباربخش به احکام و سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است.

۲۳۷. گزینه «۲»: منظور از اقرار بیان کردن «لا اله الا الله» است و دقت کنید که گزینه «۱»، نتیجه پایبندی به «لا اله الا الله» است.

۲۳۸. گزینه «۳»: منظور از التزام، عمل و پایبندی به «لا اله الا الله» است. دقت کنید که سایر گزینه‌ها، نتیجه گفتن «لا اله الا الله» است.

۲۳۹. گزینه «۲»: آیه «قُلْ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» نشان‌دهنده توحید در خالقیت است که بازتاب و نتیجه آن، توحید در مالکیت می‌باشد.

۲۴۰. گزینه «۳»: آیه «وَلَا يُشْرِكْ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ» نشان‌دهنده توحید در ولایت است که بازتاب و نتیجه آن، توحید در ربوبیت می‌باشد.

۲۴۱. گزینه «۱»

۲۴۲. گزینه «۱»: آیه «وَلِلَّهِ...» بیانگر توحید در مالکیت است که علت آن، توحید در خالقیت و معلول آن، توحید در ولایت است.

۲۴۳. گزینه «۲»: اعتقاد به توحید در ربوبیت نتیجه این است که خدا را تنها خالق، مالک و ولی جهان بدانیم.

۲۴۴. گزینه «۴»: دقت کنید که در گزینه «۲»، فرد دچار شرک در ربوبیت است و اعتقادی به توحید در ربوبیت ندارد.

۲۴۵. چون توحید سرلوحه دعوت پیامبران بوده و مدار تمام اخلاق، احکام و اعمال اسلامی است و عامل اعتباربخش به تمام احکام می‌باشد و مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین است که به آن‌ها حیات و معنا می‌دهد.

۲۴۶. باعث می‌شود که انسان به خدای یگانه ایمان آورد و از شرک خارج شود و تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌شود و در زمره خواهران و برادران دینی قرار می‌گیرد.

۲۴۷. نشان می‌دهد که این عبارت فقط یک شعار نیست، بلکه پایبندی به آن همه زندگی فرد را در رابطه با خود، خدا، خلقت و دیگران تغییر می‌دهد.

۲۴۸. خداوند ولایتش را به پیامبر ﷺ واگذار نکرده، بلکه ولایت پیامبر ﷺ در راستای ولایت خدا و به اذن اوست، یعنی پیامبر ﷺ واسطه و رساننده فرمان‌های خدا به مردم است؛ به عبارتی ولایتش مستقل از ولایت خدا نیست.

۲۴۹. - معنای درست: برای انسان قدرت تدبیر قائل باشیم، اما در راستای خدا و به اذن خدا و بدانیم که انسان و تدبیرش همه از آن خدا هستند.

- معنای نادرست: برای انسان و سایر مخلوقات هیچ‌گونه قدرت تدبیر و پرورشی قائل نباشیم.

۲۵۰. وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی است که خداوند در آن قرار داده است، در نتیجه درمی‌یابد که زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی زراعت او، خداست و باید شکرگزار او باشد.

۲۵۱. واحد قهار بودن یعنی خداوند جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر، خود را نشان دهند.

مثال: دریای بدون ساحل و بی‌کرانی را فرض کنید که از هیچ جهت محدود نباشد، نه از جهت عمق و ارتفاع و نه از جهت طول و عرض؛ یعنی از هر جهت بی‌کران باشد. در این صورت نمی‌توان دریای دومی را در کنار این دریا قرار داد. روشن است که این دریا جای خالی برای دریای دیگر قرار نمی‌دهد.

۲۵۲. با گفتن «لا اله الا الله» تمام احکام و حقوق اسلامی دیوید به رسمیت شناخته می‌شود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گردد و از طرفی پس از بیان این عبارت، دیوید در زمره (گروه) خواهران و برادران دینی قرار می‌گیرد.

۲۵۳. الف) پیامبر ﷺ واسطه و رساننده فرمان‌های خدا به مردم است و در مسیر و مجرای ولایت الهی قرار دارد. ب) خیر؛ انسان قدرت تدبیر و برنامه‌ریزی دارد، اما قدرت تدبیر او وابسته به خداست و مستقل از او نیست.

۲۵۴. اصل توحید

۲۵۵. اصل توحید

۲۵۶. توحید در ربوبیت

۲۵۷. شرک در ولایت

۲۵۸. شرک در خالقیت

۲۵۹. توحید در خالقیت

۲۶۰. اصل توحید

۲۶۱. بیان اینکه خداوند بی‌نیازی است که همه نیازمندان رو به‌سوی او دارند و قصد او را می‌کنند و او نیز نیاز همه را برطرف می‌کند.

یادآوری: همین مفهوم را در آیه شریفه «يَسْأَلُهُ... كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» هم می‌بینیم.

۲۶۲. خداوند پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد.

۲۶۳. بی‌همتایی خدا (خدا هیچ هم‌گفوه هم‌سطحی ندارد).

۲۶۴. کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، نمی‌تواند ولی باشد.

نکته: استدلال قرآن برای مردود کردن شرک در ولایت: «قُلْ أَفَأَتَّخِذُكُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا»

۲۶۵. مقایسه مرزهای توحید و شرک با استفهام انکاری

نکته: در این آیه منظور از «الأعمى» مشرک و منظور از «البصير»، توحید است و همچنین «الظلمات» بیانگر شرک و «النور» بیانگر توحید است.

۲۶۶. اگر خلقتی مشابه خلقت خدا می‌یافتند، (یا اگر کسی را می‌یافتند که مشابه خدا خلق کند).

۲۶۷. کسی که خالق باشد.

۲۶۸. زیرا اختیار سود و زیان خود را هم ندارند. (مالک نفع و ضرر خود نیستند).

۲۶۹. خداوند همتایی ندارد. / خداوند یکتاست. (اصل توحید)

۲۷۰. دانستن این اثر از خدا، نه مستقل و بی‌نیاز از خدا.

۲۷۱. ربوبیت

۲۷۲. تشکر از مخلوقات خدا

۲۷۳. زمانی که بنده‌ای از بندگان خدا احسانی به انسان می‌نماید و نیازی از نیازهایش را برطرف می‌سازد، از آن انسان تشکر نکند.

۲۷۴. به جا نیاوردن شکر خدا

۲۷۵. زمانی که بنده‌ای از بندگان خدا احسانی به او می‌نماید و نیازی از نیازهایش را برطرف می‌سازد، هم از آن انسان تشکر می‌کند و هم شکرگزار خداوند می‌شود.

۲۷۶. درست

۲۷۷. نادرست کاملاً برعکس است، یعنی اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، حتماً به شرک در مالکیت هم اعتقاد دارد.

قاعه نكبین: تنها رابطه‌ای که میان ابعاد شرک وجود دارد؛ هر کس شرک در خالقیت دارد، شرک در مالکیت هم دارد.

۲۷۸. نادرست اگر خود را در عرض یا در کنار یا مستقل از خدا می‌دانستیم، مرتکب شرک شده بودیم.

نکته: کلیدواژه‌های شرک و توحید؛
۱. شرک: در عرض خدا/ کنار خدا/ مستقل از خدا/ هم‌ردیف با خدا/ هم‌ارزش با خدا/ واگذاری
۲. توحید: در طول خدا/ در راستای خدا/ در مسیر و مجرای خدا/ به اذن خدا/ مرتبه‌ای از خدا

۲۷۹. درست

۲۸۰. نادرست حتماً خلل وارد می‌کند، چرا که دچار شرک در ربوبیت شده‌ایم.

۲۸۱. درست

۲۸۲. نادرست دعا سبب آمزش می‌شود و عاملی مثل صلّه رحم موجب افزایش طول عمر می‌شود.

۲۸۳. درست

۲۸۴. نادرست از آنجا که روح آن‌ها پس از مرگ زنده است، پس این توانایی هم پس از مرگ همچنان ادامه دارد.

۲۸۵. درست

۲۸۶. نادرست تکفیری‌ها تنها گروهی هستند که این عقیده را دارند.

۲۸۷. درست

۲۸۸. نادرست بزرگ‌ترین ضربه جریان تکفیری بر پیکره اسلام، تنفر برخی مردم جهان از اسلام می‌باشد.

۲۸۹. درست

۲۹۰. نادرست تکفیری در فهم رابطه علیت مشکل دارند و رابطه علیت بیانگر توحید در ربوبیت است.
۲۹۱. نادرست برای قبول توحید در ربوبیت نباید هرگونه اثر را از مخلوقات سلب کرد.

۲۹۲. چندتا (چرا که همگی عین یکدیگرند).
۲۹۳. خالقیت - مالکیت

۲۹۴. شرک در ربوبیت

۲۹۵. خود را ندارد - ولی باشد

۲۹۶. خالق باشد

۲۹۷. آمزش - دفع بلا - افزایش طول عمر

۲۹۸. زنده

۲۹۹. تکفیری‌ها

۳۰۰. ولایت

۳۰۱. خالقیت

۳۰۲. جریان تکفیری

۳۰۳. ربوبیت

۳۰۴. اذن الهی (خواست و اراده الهی)

۳۰۵. شکر خدا

۳۰۶. الف ۳ ب ۱ ج ۵ د ۲ (منظور از در عرض خدا بودن، همان مستقل و در کنار خدا بودن است و سرپرستی هم که نشان‌دهنده «ولایت» است).
۳۰۷. الف ۳ (توانایی اولیای دین در فیض‌رسانی و برآوردن حاجت به اذن خدا و طبق رابطه علیت است).

ب ۴ ج ۱

۳۰۸. فرض نقص، نیاز و محدودیت برای خدا (چون اگر ناقص نباشند، عین یکدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند).
۳۰۹. چندخدایی (اعتقاد به چند خدا)
۳۱۰. دعا سبب آمزش، صدقه موجب دفع بلا، صلّه رحم موجب افزایش طول عمر می‌شود.

۳۱۱. چون روح پیامبر ﷺ زنده است و درخواست ما از روح ایشان است، نه جسم ایشان.

۳۱۲. تنفر برخی از مردم جهان از اسلام

۳۱۳. از آنجا که هر کس مانند آن‌ها فکر نکند را مشرک و کافر می‌دانند، به آن‌ها تکفیری گفته می‌شود.

قاعه نكبین: وجه تسمیه = علت نامگذاری

۳۱۴. وقتی این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.

۳۱۵. وقتی این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.

۳۱۶. واژه «رب» بعد از واژه «الله» بیشترین فراوانی را در میان اسمای الهی دارد، این کلمه بیش از ۹۰۰ بار در قرآن کریم آمده است؛ عبارت «رب العالمین» نیز بیش از ۴۰ بار در قرآن تکرار شده است.

۳۱۷. در پیشگاه خداوند منزلتی می‌یابد و قدرتی پیدا می‌کند که برتر از قدرت‌های طبیعی است و این توانایی جزء قانونمندی الهی و زیبایی نظام هستی است.

۳۱۸. نظام خلقت مبتنی بر حق است.

۳۱۹. زیرا نظام خلقت مبتنی بر حق است.

۳۲۰. مبتنی بودن (استواری) نظام خلقت بر (پایه) حق
۳۲۱. برای اینکه مخلوقات واسطه رسیدن خیر به انسان هستند.

۳۲۲. زمانی که بنده‌ای از بندگان خدا به او احسان می‌کند و نیازی از نیازهایش را برطرف می‌سازد، هم از آن انسان تشکر می‌کند و هم شکرگزار خداوند می‌شود.
۳۲۳. انسان‌های موحد

۳۲۴. پیمودن صراط مستقیم با ایمان و عمل صالح و پیمودن مراحل کمال و رسیدن به قرب الهی

۳۲۵. پیمودن صراط مستقیم با ایمان و عمل صالح و پیمودن مراحل کمال و رسیدن به قرب الهی

۳۲۶. ۱. شفاعت‌بخشی از طریق دارو (مادی) قرار داده است. ۲. شفاعت‌بخشی از راه‌های فرامادی (معنوی)

۳۲۷. عده‌ای که منکر کرامات معصومین ﷺ هستند، تفاوتی میان وجود مقدس این بزرگواران با انسان‌های معمولی و یا انسان‌های شرور و گناهکار نمی‌بینند.

۳۲۸. با طی مراتب بندگی

۳۲۹. اعتقاد به دو یا چند خالق که هر کدام باید ناقص و محدود باشند.

۳۳۰. اعتقاد به مالکیت کسی در کنار مالکیت خدا

۳۳۱. اعتقاد به سرپرستی و دخل و تصرف در کنار ولایت خدا

۳۳۲. اعتقاد به قدرت تدبیر و پرورش در کنار خدا و مستقل از او

۳۳۳. قانون الهی مبنی بر اینکه هیچ پدیده و معلولی خود به خود پدید نمی‌آید و هر پدیده‌ای، علتی دارد.

۳۳۴. تنها گروه مسلمین که توسل به پیامبر ﷺ و معصومین ﷺ را شرک می‌دانند و هر کس مانند آن‌ها فکر نکند را کافر می‌خوانند.

۳۳۵. گزینه «۲»: اینکه خدا هیچ هم‌گفوی (هم‌سطحی) ندارد، یعنی بی‌هم‌تاست، اما هر دو آیه بیانگر یکتایی خدا هستند.

۳۳۶. گزینه «۲»: کسی که نمی‌تواند اختیار سود و زیان خود را داشته باشد یا مالک سود و زیان خود نیست، نمی‌تواند ولی باشد. دقت کنید که گزینه «۱»، بیانگر شرک در ولایت است، نه علت «آن».

۳۳۷. گزینه «۲»

۳۳۸. گزینه «۳»: صمد بی‌نیازی است که همه نیازمندان به او رجوع می‌کنند، «یسأله» و او هم نیاز همه را برطرف می‌کند. «کل یوم هوفی شأن»

۳۳۹. گزینه «۱»: فیض‌رسانی اولیای دین نشان‌دهنده نمونه‌ای از رابطه علیت است که توحید در ربوبیت محسوب می‌شود.

۳۴۰. گزینه «۳»

۳۴۱. گزینه «۴»: اینکه خدا زاده نمی شود، یعنی پدیده نیست.

۳۴۲. گزینه «۳»: برای قبول توحید در ربوبیت (قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْكَ دِينَكَ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ) ضرورتی ندارد که هرگونه اثر را از اشیا و یا انسان ها سلب کنیم. می توان با قبول اثر این مخلوقات، این اثر را از خداوند بدانیم، نه مستقل و بی نیاز از خدا.

۳۴۳. به معنای در نظر گرفتن چند خالق برای جهان است که در این صورت برای هر کدام از آن خالق ها محدودیت و نقص قائل شدیم، یعنی هر کدام از آن ها باید توانایی داشته باشد که دیگری ندارد. در غیر این صورت عین یکدیگرند که این امر محال است، چرا که دیگر چند خدا نیستند.

۳۴۴. موجب می شود انسان مسیر زندگی خود را در جهت خدا و اطاعت از او قرار دهد و توحید عملی داشته باشد.

۳۴۵. عقیده به توانایی پیامبر اکرم ﷺ و اولیای دین ﷺ در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک می شود که این توانایی را از خود آن ها و مستقل از خدا بدانیم، اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا ﷺ از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفابخشی داروست که خداوند به آنان بخشیده است.

۳۴۶. خیر! عقیده به توانایی پیامبر ﷺ و اولیای دین ﷺ در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک می شود که این توانایی را از خود آن ها و مستقل از خدا بدانیم، اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا ﷺ از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است.

۳۴۷. بله؛ توحید در ربوبیت بدین معنا نیست که

انسان نقشی در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات ندارد، باغبانی که زحمت می کشد و به پرورش درختان می پردازد، رشد این درختان نتیجه تدبیر اوست. توحید در ربوبیت بدین معناست که این باغبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر او هستند. ۳۴۸. اگر خالق ها عین یکدیگر باشند دیگر اصلاً چند خدا نیستند، بلکه یکی هستند.

۳۴۹. آن ها بزرگ ترین آسیب را به اسلام زدند، یعنی سبب تنفر برخی از مردم جهان از دین اسلام شدند.

پاسخ سؤالات درس ۳

۳۵۰. توحید عملی (سر نهادن بر آستان خدا، بیانگر بندگی است).

۳۵۱. رسیدن به عزت و سربلندی

۳۵۲. عزت امیرالمؤمنین (علیه السلام) که همان بندگی خدا بود.

یادآوری:

- عزت امیرالمؤمنین (علیه السلام) ← بندگی خدا = توحید عملی
- افتخار امیرالمؤمنین (علیه السلام) ← پروردگاری خدا = توحید در ربوبیت

۳۵۳. توحید در ربوبیت: «رَبِّي وَ رَبُّكُمْ» و توحید عملی: «فَاعْبُدُوهُ»

۳۵۴. توحید عملی

نکته: هرگاه آیه ای بیانگر دو مرتبه از توحید باشد و میان آن ها رابطه علت و معلول باشد (مثلاً یکی ربوبیت باشد (علت) و یکی توحید عملی (معلول)، آن مرتبه از توحید که معلول است، اولویت دارد).

۳۵۵. عبادت خدا

۳۵۶. عبادت خدای یگانه

۳۵۷. چون تنها رب و پروردگار جهان خداست.

۳۵۸. چون اطاعت از هر کس به جز خدا موجب گمراهی و ضلالت می شود.

۳۵۹. پرستش خدای یگانه

۳۶۰. توحید در ربوبیت (هر چه بر سر ما می رود ارادت اوست) و توحید عملی (سر ارادت ما و آستان حضرت دوست)

۳۶۱. باور به اینکه همه چیز در جهان با حکمت و تدبیر خدا پیش می رود.

۳۶۲. باور به اینکه همه چیز در جهان با حکمت و تدبیر خدا پیش می رود.

۳۶۳. انسان همواره امیدوار می شود، در برابر سختی ها صبور و استوار می شود، دشواری ها را نشانه بی مهری خدا نمی داند، بلکه آن ها را بستری برای رشد و شکوفایی می داند.

۳۶۴. این شعر بیانگر توحید در ربوبیت و توحید عملی است که ربوبیت، علت و توحید عملی، معلول است.

۳۶۵. اصل توحید

۳۶۶. بی همتایی و یکتایی

۳۶۷. باید تقوا (حفاظت و نگهداری) را در همه چیز رعایت کند.

۳۶۸. حفاظت و نگهداری از همه چیز

نکته: معنای لغوی تقوا = حفاظت و نگهداری

۳۶۹. مسئولیت انسان در همه چیز

۳۷۰. ایشان در این کلام دستور به رعایت توحید عملی و همچنین پرهیز از شرک عملی داده اند.

۳۷۱. شرک عملی (شرک در عبادت) در بُعد فردی

۳۷۲. شرک عملی (شرک در عبادت)

۳۷۳. از دست دادن امکان وکالت و دفاع پیامبر ﷺ

۳۷۴. کسی که دچار شرک عملی شده یا هوای نفس را به عنوان معبود گرفته است.

۳۷۵. عابدان مقطعی یا کسانی که خدا را بر یک جانب و کناره می پرستند.

۳۷۶. در خیرات به خدا روی می آورند و به او اطمینان دارند.

۳۷۷. در خیرات به خدا روی می آورند و به او اطمینان دارند.

۳۷۸. در سختی ها از خدا رو برمی گردانند و از او اطاعت نمی کنند.

۳۷۹. در سختی ها و مصیبت ها

۳۸۰. شرک عملی - «انْقَلَبَ عَلَيَّ وَجْهِي»

۳۸۱. همان زیان آشکار یا خسران در دنیا و آخرت که سرانجام «مَنْ يَعْبُدِ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ» می باشد.

۳۸۲. همان زیان آشکار یا خسران در دنیا و آخرت که خسران مبین است که سرانجام «مَنْ يَعْبُدِ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ» می باشد.

۳۸۳. زیان آشکار یا خسران در دنیا و آخرت

۳۸۴. کسی که خدا را از روی ایمان بپرستد، در سختی ها صبور و استوار است، اما کسی که نسبت به خدا تردید داشته باشد، در سختی ها از خدا روی می گرداند.

۳۸۵. چون ایمان ضعیف دارند و نسبت به خدا تردید دارند.

۳۸۶. چون آن ها ایمان ضعیف دارند و نسبت به خدا تردید دارند.

۳۸۷. درست

۳۸۸. **نادرست** لازمه انتخاب صحیح سبک زندگی این است که به دور از احساسات و با دلایل محکم و عقل پسند باشد.

۳۸۹. **نادرست** کاملاً برعکس است، سبک زندگی ریشه در جهان بینی دارد.

قاطع نگین:

علت	معلول
ایمان	عمل
جهان بینی	سبک زندگی
افکار و اعتقادات	اهداف و رفتارها